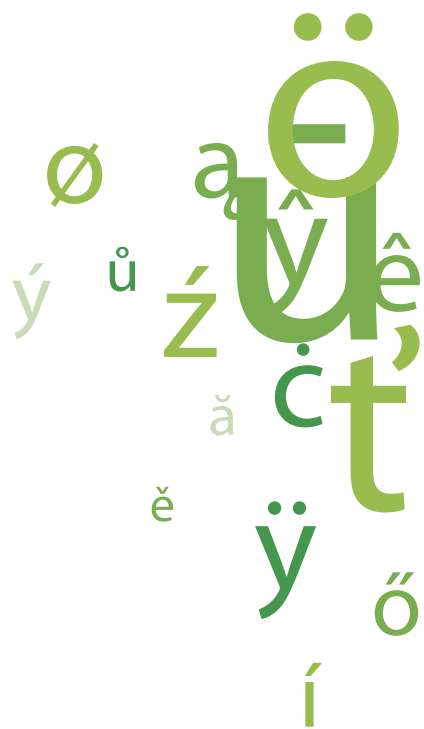

Informacja edukacyjno-zawodowa dla publicznych bibliotek pedagogicznych

Małgorzata Rosak

Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej

Informacja edukacyjno-zawodowa dla publicznych bibliotek pedagogicznych

Małgorzata Rosak

Warszawa 2015

Informacja edukacyjno-zawodowa dla publicznych bibliotek pedagogicznych

Wydawca:

Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej
ul. Spartańska 1B
02-637 Warszawa

Autor:

Małgorzata Rosak

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Majewska

Warszawa 2015

Copyright © Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej

ISBN: 978-83-64108-52-5

Łamanie:

Paweł Kalisz

Erasmus+

Ta publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autora i Komisja Europejska oraz Agencja Wykonawcza ds. Audiowizualnych, Edukacji i Kultury nie ponoszą odpowiedzialności za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną.

euro | guidance

Spis treści

		Wstęp	7
1		Biblioteki pedagogiczne	9
2		Doradztwo edukacyjno-zawodowe	13
3		Biblioteka jako centrum informacji edukacyjno-zawodowej	21
4		Sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli	25
5		Gdzie szukać informacji i inspiracji?	31
6		Inne działania bibliotek pedagogicznych	61
		Słownik skrótów zastosowanych w publikacji	64
		Bibliografia i netografia	65

Doradztwo edukacyjno-zawodowe jest nieodłącznym elementem w dynamicznie rozwijającym się świecie. Obecnie rzeczywistość zmienia się szybciej niż kiedykolwiek wcześniej. Ludzie muszą być przygotowani na ciągłe zmiany. Tematyka doradztwa, jego cele, zadania jak również wyzwania, stają się jedną z kwestii poruszanych coraz częściej. Możemy zaobserwować także wzrost liczby artykułów i publikacji z tego zakresu. Kluczowe jest, by doradztwo edukacyjno-zawodowe lub doradztwo kariery, jak jest teraz często nazywane, było procesem, w którym człowiek uczestniczy już od najmłodszych lat. Ważne jest również, by towarzyszyło mu ono przez całe jego życie, ponieważ nieustannie się rozwijamy i nabywamy kolejne umiejętności, kwalifikacje, odkrywamy także nowe zainteresowania. Doradztwo edukacyjno-zawodowe powinno być rozumiane jako proces, cykl zaplanowanych działań dostosowanych do potrzeb jednostki a nie jedynie jako okazjonalne zabiegi w sytuacji, gdy trzeba podjąć właściwe decyzje i dokonać najważniejszych wyborów edukacyjno-zawodowych. Praca doradcza może być długofalowa i komplementarna do innych zajęć, w których bierze udział uczeń czy osoba dorosła. Należy pamiętać, że doradztwo jest formą wsparcia oferowaną zarówno dzieciom, młodzieży, jak i osobom dojrzałym. Każda z tych grup ma jednak inne potrzeby, dlatego różni się ono nieco w każdej z nich. Przykładowo w szkole, oprócz funkcji informacyjnej, pełni ono także funkcję wychowawczą i wpływa na kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy, uczenia się czy mobilności zawodowej. Uczniowie często nie mają świadomości, że ich zachowania i światopogląd, który reprezentują, mają wpływ na dokonywane przez nich wybory zawodowe oraz na ich późniejsze funkcjonowanie w pracy. Zatem, aby ułatwić uczniowi łatwiejsze wejście na rynek pracy za kilka lat, możemy próbować pracować na postawach

i przekonaniach oraz starać się wzmacniać te proaktywne i modyfikować te, które nie są mile widziane z perspektywy pracodawców. Z tego też względu doradztwo może być postrzegane nie tylko jako wsparcie w dokonywaniu wyborów edukacyjno-zawodowych, ale również jako element procesu wychowawczego i edukacji całonocnej.

Ważną rolę, w szeroko rozumianym procesie doradztwa mogą pełnić również biblioteki pedagogiczne. Oczywiście nie w znaczeniu oferowania usług doradczych, traktowanych jako prowadzenie zajęć grupowych czy indywidualnych, ale jako m.in. gromadzenie i rozpowszechnianie informacji edukacyjno-zawodowej wśród osób, które są bezpośrednio zaangażowane w realizację doradztwa w danej instytucji. Działania typu gromadzenie i rozpowszechnianie są już niewątpliwie przez biblioteki prowadzone, jednakże warto może uważniej przyjrzeć się obszarowi doradztwa edukacyjno-zawodowego w tego rodzaju aktywnościach.

Doradztwo edukacyjno-zawodowe najczęściej postrzegane jest jako wsparcie rozwojowe, jednakże to wspomniana informacja, często niedoceniana, jest jednym z najistotniejszych elementów procesu doradczego. Każdy z nas, by móc formułować realne cele i podejmować trafne decyzje dotyczące rozwoju edukacyjnego czy zawodowego powinien posiadać rzetelne informacje zarówno na swój temat, jak i na temat możliwości oferowanych przez środowisko zewnętrzne. Jako środowisko rozumiemy tu:

- zasoby rodzinne, szkolne oraz
- realia rynku pracy.

Wiedza ta potrzebna jest zarówno osobie radzącej się, jak i osobie udzielającej wsparcia. Doradca lub inny nauczyciel, który realizuje zadania z tego zakresu, powinien dysponować wiedzą

teoretyczną i praktyczną z obszaru doradztwa, ale także świadomie korzystać z dostępnych zasobów z poradnictwa, w tym informacji edukacyjno-zawodowej. Praca doradcy wiąże się z koniecznością ciągłego wzbogacania i uzupełniania warsztatu pracy wynikającą z ewoluującego paradygmatu doradztwa. Doradztwo nie jest statyczną dyscypliną wiedzy. Podejścia do projektowania własnej kariery ciągle się zmieniają a to powoduje nacisk na stosowanie nowych form i metod pracy. Zmianie podlegają także wykorzystywane narzędzia. Ich wybór jest często uwarunkowany preferowanym stylem pracy czy reprezentowaniem przez doradcę konkretnego podejścia teoretycznego. Wpływ na to ma również lepsza znajomość niektórych narzędzi i niezajomość innych. Pożądane byłoby zatem, by osoba udzielająca wsparcia była dobrze rozeznana w dostępnych materiałach pomocnych w jej pracy. Tu pojawia się szerokie pole do działania dla instytucji takich jak publiczne biblioteki pedagogiczne.

Celem tej publikacji jest z jednej strony ukazanie roli bibliotek w zakresie świadczenia wsparcia w obszarze doradztwa zawodowego i przedstawienie rozwiązań w ramach współpracy z innymi instytucjami a z drugiej wskazanie otwartych zasobów edukacyjnych, które mogą wspomagać ten proces. Założeniem jest, aby publikacja ta była jak najbardziej użyteczna dla osób pracujących w bibliotekach pedagogicznych chcących zaangażować się w działania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego. Ma być również źródłem inspiracji do podejmowania działań w tym kierunku.

W niniejszym opracowaniu wydzielono sześć rozdziałów. W pierwszej części znajdują się informacje z zakresu prawnych regulacji działalności publicznych bibliotek pedagogicznych.

Zwrócono w niej szczególną uwagę na zmiany w funkcjonowaniu placówek, które od początku przyszłego tj. 2016 roku będą zobligowane do realizacji swoich zadań w ściśle określony sposób. Wskazano również, w którym miejscu doradztwo edukacyjno-zawodowe w działaniu bibliotek ma szanse zaistnieć. W drugim rozdziale opisano aspekty prawne realizacji doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach edukacyjnych. Przedstawiono najważniejsze dokumenty regulujące pracę nauczycieli w tym zakresie, nakreślono także zadania doradcy zawodowego. W trzecim rozdziale natomiast przedstawiono bibliotekę pedagogiczną jako centrum informacji edukacyjno-zawodowej, czyli specyficzne miejsce wspomagania pracy nauczycieli w kontekście doradztwa. Scharakteryzowano również główne obszary pracy, w których nauczyciel, zgłaszający się do biblioteki może potrzebować wsparcia. W kolejnej części nacisk położono na organizowanie i prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli. Wskazano tam przykłady istniejących sieci, w tym również rozwiązań z zakresu doradztwa. W piątym rozdziale zatytułowanym *Gdzie szukać informacji i inspiracji?* wskazano przydatne strony internetowe, z których można czerpać materiały i inspiracje do dalszych działań. Uwzględniono tam zarówno badania, publikacje, jak i narzędzia użyteczne w pracy doradcy. W ostatnim rozdziale przedstawiono inne działania z obszaru doradztwa, które mogą być realizowane przez biblioteki pedagogiczne samodzielnie jak również w ramach tworzonych sieci wsparcia.

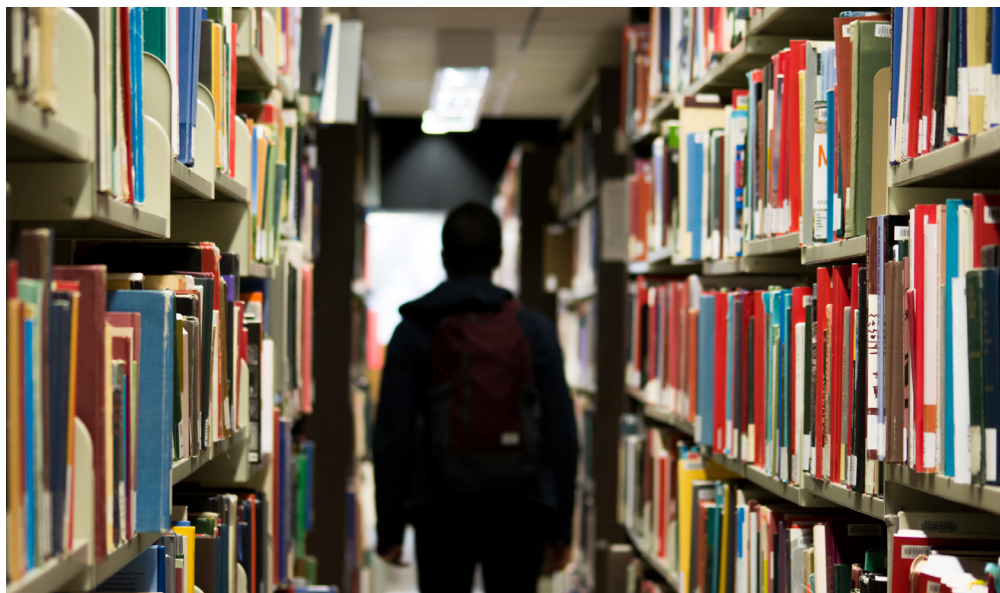
Niech lektura tej publikacji stanie się dla Państwa źródłem inspiracji przybliżającym temat doradztwa edukacyjno-zawodowego i ułatwi wspomaganie szkół także w realizacji zadań z tego zakresu.

Biblioteki pedagogiczne

Rozdział

1

Zgodnie z [Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych](#), biblioteka pedagogiczna służy w szczególności wspieraniu procesu kształcenia i doskonalenia nauczycieli, a także wspieraniu działalności szkół, w tym bibliotek szkolnych oraz placówek doskonalenia nauczycieli. Szczegółowe zasady działania publicznych bibliotek pedagogicznych również zostały opisane w powyższym rozporządzeniu. W dokumencie tym m.in. dokładnie określa się zadania biblioteki oraz sposób jej działania.

Do jej zadań należy:

- ▲ gromadzenie, opracowywanie, ochrona, przechowywanie i udostępnianie użytkownikom materiałów bibliotecznych, w tym dokumentów piśmienniczych, zapisów

obrazu i dźwięku oraz zbiorów multimedialnych,

- ▲ organizowanie i prowadzenie wspomaganie,
- ▲ prowadzenie działalności informacyjnej i bibliograficznej,
- ▲ inspirowanie i promowanie edukacji czytelnicy i medialnej.

W powyższym rozporządzeniu znajdujemy zapis o organizowaniu i prowadzeniu wspomaganie §1 ust. 2 pkt 2 dla szkół i placówek w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Do końca br. biblioteki mogą realizować te zadania w sposób, który został szczegółowo określony w rozporządzeniu. Po 1 stycznia 2016 r. jednak będą one zobligowane do realizacji zadań związanych z organizowaniem i prowadzeniem wspomaganie właśnie w sposób opisany w rozporządzeniu.

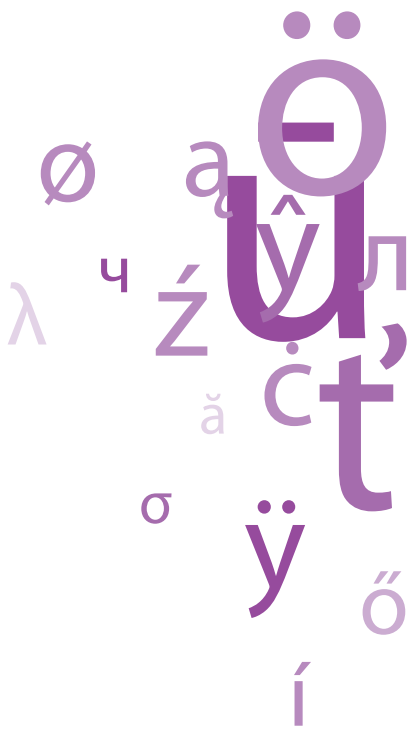
Wspomaganie, o którym mowa, polega na:

1. zaplanowaniu i przeprowadzeniu w związku z potrzebami szkoły lub placówki działań mających na celu poprawę jakości pracy szkoły lub placówki, obejmujących:
  - a. pomoc w diagnozowaniu potrzeb szkoły lub placówki,
  - b. ustalenie sposobów działania prowadzących do zaspokojenia potrzeb szkoły lub placówki,
  - c. zaplanowanie form wspomagania i ich realizację,
  - d. wspólną ocenę efektów realizacji zaplanowanych form wspomagania i opracowanie wniosków z ich realizacji;
2. organizowaniu i prowadzeniu sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli, którzy w zorganizowany sposób współpracują ze sobą w celu doskonalenia swojej pracy, w szczególności przez wymianę doświadczeń.

Wspomaganie to organizowane i prowadzone jest natomiast z uwzględnieniem:

1. kierunków polityki oświatowej państwa oraz zmian wprowadzanych w systemie oświaty,
2. wymagań stawianych szkołom i placówkom, których spełnianie jest badane przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny w procesie ewaluacji zewnętrznej, zgodnie z przepisami w sprawie nadzoru pedagogicznego;
3. realizacji podstaw programowych;
4. wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego;
5. wyników sprawdzianu i egzaminów, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
6. innych potrzeb wskazanych przez szkoły i placówki.

Tak określone zapisy rozporządzenia dają bibliotekom pedagogicznym szerokie spektrum działania. Z jednej strony mówimy o organizowaniu i prowadzeniu sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli a z drugiej o wspomaganiu szkół, bibliotek szkolnych i placówek doskonalenia nauczycieli. Jak wspomniano powyżej, wsparcie udzielane przez biblioteki powinno być prowadzone w taki sposób, by uwzględniać potrzeby wskazane przez szkoły i placówki. Taką potrzebą może być pomoc w organizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa (WSD).

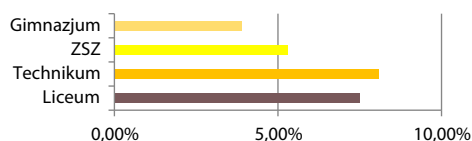
Doradztwo edukacyjno-zawodowe

Rozdział 2

Doradztwo edukacyjno-zawodowe w mniejszym lub większym stopniu jest obecne w szkołach od wielu lat. Obserwując zmiany dotyczące doradztwa, możemy zauważyć, że coraz większy nacisk kładzie się na działania z tego zakresu. Doradztwo zawodowe postrzegane jest jako szansa na zapobieganie wypadnięciu z systemu edukacji i przeciwdziałanie bezrobociu, szczególnie wśród młodych osób. Szkoły są zobligowane do świadczenia doradztwa od etapu gimnazjum. Regulują to przepisy prawa, które przedstawione będą szerzej w dalszej części publikacji (patrz podrozdział Regulacje prawne doradztwa edukacyjno-zawodowego). Jak wskazują badania przeprowadzone przez Instytut Badań Edukacyjnych [Diagnoza stanu doradztwa edukacyjno-zawodowego w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych w relacjach dyrektorów szkół i osób realizujących doradztwo](#) nie wszystkie szkoły realizują zadania związane z doradztwem zgodnie z zapisami wynikającymi z aktów prawnych. Z przeprowadzonych badań wynika, że w zależności od typu szkoły, doradztwo nie jest w ogóle realizowane w od 3,9% (gimnazja) do 8,1% (technika) szkół.

Nie realizujemy doradztwa (deklaracje dyrektorów)

Rys .1. Wykres 1. *Opracowanie własne*

W powyższej diagnozie wskazano również na inne problemy. Jednym z nich były kwalifikacje osób zajmujących się planowaniem i realizacją zadań z zakresu doradztwa. Duża część (57,3%) nie ma ukończonych studiów z zakresu doradztwa a niektórzy (34,2%) nie brali nawet udziału w jakimkolwiek kursie z tego obszaru. Rozwiązać ten problem może systemowy projekt [Edukacja dla pracy](#). W jego ramach szkoleniami z zakresu organizacji doradztwa w szkole objęci zostali nauczyciele i dyrektorzy szkół gimnazjalnych oraz kadry placówek doskonalenia nauczycieli (PDN) oraz centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego (CKZiU). Były one także otwarte dla pracowników bibliotek pedagogicznych.

Warto, aby osoby pracujące w tego typu instytucjach miały świadomość, że szkoły mogą zwrócić się do nich z prośbą o wsparcie w tym obszarze. Jeśli doradcy i inni nauczyciele realizujący zadania z doradztwa mają ograniczoną wiedzę z tego zakresu a muszą, zgodnie z zapisami prawa, prowadzić doradztwo, to prawdopodobnie będą poszukiwać źródeł wiedzy z tej tematyki. Biblioteka pedagogiczna może być dla nich cennym źródłem informacji.

Regulacje prawne doradztwa edukacyjno-zawodowego

Warto wiedzieć jakie akty prawne precyzują działania z zakresu doradztwa w placówce. Podstawowym dokumentem jest [Ustawa o systemie oświaty](#) z 1991 roku, w której znajdziemy zapis: „System oświaty zapewnia przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia.” Bardziej szczegółowo działania te opisano w innych dokumentach. Zgodnie z [Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 30.04.2013 w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych szkołach, przedszkolach i placówkach](#) jedną z form pomocy psychologiczno-pedagogicznej jest doradztwo edukacyjno-zawodowe a zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz z planowaniem kształcenia i kariery zawodowej organizuje się w celu wspomagania odpowiednio uczniów lub słuchaczy w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych, przy wykorzystaniu aktywnych metod pracy (§ 17). W tym akcie prawnym znajdziemy informację dotyczącą tego, kto prowadzi te działania. Są to nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści. Jako specjalistów rozumiemy doradców zawodowych, ale również inne osoby, które zajmują się pomocą psychologiczno-pedagogiczną, m.in. psychologzy czy pedagodzy. To, kto może być zatrudniony w szkole w charakterze doradcy zawodowego reguluje [Karta Nauczyciela](#) (rozdz. 3, art. 9). Aby pracować na tym stanowisku należy mieć wyższe wykształcenie kierunkowe i przygotowanie pedagogiczne. W [Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od](#)

[nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli](#) znajdziemy dokładniejszą informację na temat tego, kto może być zatrudniony jako nauczyciel-doradca w poszczególnych typach szkół. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela-doradcy zawodowego w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, liceach i technikach, posiada osoba, która ukończyła:

1. studia magisterskie w zakresie doradztwa zawodowego oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
2. studia magisterskie na dowolnym kierunku i studia podyplomowe w zakresie doradztwa zawodowego oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

Natomiast w przedszkolach, szkołach podstawowych oraz gimnazjach i zasadniczych szkołach zawodowych kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela-doradcy zawodowego posiada osoba, która ukończyła przynajmniej studia pierwszego stopnia w zakresie doradztwa zawodowego oraz ma przygotowanie pedagogiczne lub studia pierwszego stopnia na dowolnym kierunku (specjalności) i studia podyplomowe w zakresie doradztwa zawodowego oraz przygotowanie pedagogiczne. W przypadku szkół specjalnych doradca-nauczyciel musi ponadto ukończyć studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie pedagogiki specjalnej, odpowiedniej do niepełnosprawności uczniów lub rodzaju placówki.

Jeśli w szkole nie ma zatrudnionego doradcy zawodowego, sytuacja jest regulowana przez wcześniej cytowane [Rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psycho-](#)

[logiczno-pedagogicznej](#). Wówczas dyrektor szkoły lub placówki wyznacza nauczyciela, wychowawcę grupy wychowawczej lub specjalistę planującego i realizującego zadania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego. W dokumencie tym opisano również zadania doradcy zawodowego (§ 25. 1.) i są to:

- systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia;
- prowadzenie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej;
- koordynowanie działalności informacyjno-doradczej prowadzonej przez szkołę i placówkę;
- współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego;
- wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Drugie z wymienionych powyżej zadań odnosi się ściśle do tworzenia bazy informacji edukacyjno-zawodowej. Informacja edukacyjno-zawodowa to bardzo ważny element doradztwa zawodowego. Niektóre kraje europejskie np. [Dania](#) i [Finlandia](#) mocno akcentują ten aspekt (więcej na temat poradnictwa zawodowego w tych krajach można przeczytać w artykułach zwizytstudyjnych zamieszczonych w [Edukatorki Zawodowej](#)). Zgodnie z polityką edukacyjną i działaniami z zakresu doradztwa

podejmowanymi w tych krajach widzimy, że duży nacisk kładzie się na rozwój bogatych baz informacji edukacyjno-zawodowych. Są one zwykle ogólnodostępne i mają być przydatne doradcom, uczniom i rodzicom. Podobne działania widoczne są także w naszym kraju. Można do nich zaliczyć powstawanie wyszukiwarek czy portali na temat możliwości edukacyjno-zawodowych. Zostaną one przedstawione w dalszej części niniejszej publikacji. Zakłada się również, że istnieje grupa uczniów i osób dorosłych, które dysponując odpowiednimi informacjami są w stanie podejmować trafne decyzje edukacyjno-zawodowe samodzielnie, bez pomocy doradcy. Ważne jest jednak, by udostępniać im bogatą i zaktualizowaną wiedzę na temat perspektyw oferowanych przez rynek edukacyjno-zawodowy. Ma to na celu podniesienie samoświadomości uczniów w dokonywanych wyborach. Często jest to związane z porównywaniem swoich oczekiwań z oczekiwaniami rynku jak również z oferowanymi przez rynek edukacyjny i rynek pracy możliwościami. Następnie powinno nastąpić dopasowywanie poszczególnych elementów do siebie. Zgodnie z takim podejściem, w którym to klient całkowicie samodzielnie, bez udziału doradcy dokonuje wyborów i określa swoje cele zawodowe i dopiero w sytuacji, kiedy pojawia się problem i nie jest w stanie samodzielnie odnaleźć się na rynku edukacyjno-zawodowym, zaleca się wizytę u doradcy zawodowego.

W polskich szkołach zakłada się umożliwienie otrzymania takiego typu wsparcia uczniom. Placówki od poziomu gimnazjum są zobligowane do określenia w swoich statutach wewnętrzzszkolnego systemu doradztwa. Reguluje to [Rozporządzeniu Ministra Edukacji](#)

[Narodowej](#) z dnia 21 maja 2001 r. (z późniejszymi zmianami) w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół. W załącznikach dla poszczególnych typów szkół w § 2. 1. znajdziemy zapis mówiący, że statut określa w szczególności organizację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa.

W przypadku szkół gimnazjalnych oraz liceum ogólnokształcącego znajdziemy również adnotację odnoszącą się do określenia w statucie organizacji zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia. W przypadku szkół zasadniczych zawodowych i technikum czyli tych, po których ukończeniu uczniowie najczęściej mają już zawód, nie ma tego wskazania. Statuty liceum ogólnokształcącego, technikum i zasadniczej szkoły zawodowej natomiast powinny opisywać również organizację współdziałania placówki z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, oraz innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc uczniom i rodzicom.

Innym dokumentem, w którym znajdziemy zapisy na temat doradztwa jest [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r.](#) w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych. Znajdziemy tam zapis §1.: „Publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne [...] udzielają pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu”. Dalej znajdziemy również (§ 8. 1.): „Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana bezpośrednio dzieciom i młodzieży oraz rodzicom i polega w szczególności na [...]: udzielaniu wsparcia dzieciom

i młodzieży wymagającym pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej”.

W rozporządzeniu tym opisuje się również zadania poradni (§ 9. 1.), które polegają m.in. na udzielaniu nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych lub specjalistom, pomocy w planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego.

W paragrafie 15. 1. znajdziemy natomiast informację z pomocą jakich specjalistów poradnia realizuje zadania - są to psycholodzy, pedagodzy, logopedzi i doradcy zawodowi.

Reasumując powyższe zapisy widzimy, że doradztwo edukacyjno-zawodowe jest realizowane zarówno przez szkoły od poziomu gimnazjum włącznie, jak i przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Dlatego też nauczyciele z tych typów placówek mogą sygnalizować potrzebę wspomagania ich w planowaniu i realizacji doradztwa edukacyjno-zawodowego dostosowanego do specyfiki placówki w jakiej pracują i jej klientów.

Niezależnie od placówki, w której świadczone są usługi doradcze, istotną kwestią jest to, by były to działania zaplanowane, a nie okazjonalne oraz by zaangażowani w nie byli nie tylko doradcy zawodowi, ale również inni nauczyciele i specjaliści z danej placówki. W przypadku szkoły działania doradcze powinny być rozumiane jak zadania całej instytucji, tj. wszystkich nauczycieli. Ważne jest, by treści przez nich przekazywane były spójne i wzajemnie się uzupełniały. Doradca zawodowy w szkole lub osoba planująca i realizująca

zadania z doradztwa może pełnić rolę eksperta w temacie doradztwa wobec kadry pedagogicznej oraz koordynatora działań w tym obszarze w całej placówce. Jak wynika z powyższych zapisów prawnych doradztwo dla uczniów jest realizowane nie tylko w szkole, zatem istotne jest nawiązywanie współpracy z innymi placówkami, w głównej mierze poradniami, które to doradztwo świadczą.

Przyglądając się aspektom prawnym doradztwa zawodowego należy z jednej strony skorzystać z zapisów krajowego prawa (opisanych w tym podrozdziale) a z drugiej sięgnąć do zapisów prawa europejskiego, które zostały opisane poniżej.

Jedne z pierwszych wzmianek dotyczące doradztwa pojawiają się w Memorandum UE dotyczącym kształcenia ustawicznego. Znajdziemy tam zapis mówiący, że doradztwo zawodowe powinno stanowić integralny element procesu planowania i realizowania celów zawodowych. [Strategia Unii Europejskiej 2020 na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju](#) natomiast kładzie nacisk na:

- zintegrowanie i usprawnienie działania europejskich programów w zakresie mobilności, współpracy międzyuczelnianej i badawczej (takich jak: Erasmus, Marie Curie) oraz połączenie ich z programami i zasobami krajowymi,
- ożywienie programu modernizacji szkolnictwa wyższego (programów nauczania, zarządzania i finansowania), m.in. poprzez porównywanie wyników uczelni i rezultatów procesu kształcenia w skali globalnej,
- działania na rzecz oficjalnego uznania uczenia się nieformalnego i pozaformalnego,

- opracowanie ramowych zasad dotyczących polityki zatrudnienia osób młodych, określających strategię na rzecz zmniejszenia bezrobocia wśród młodzieży.

W [Raporcie z prac Europejskiej Sieci Całozyciowego Poradnictwa Zawodowego \(2008-2010\)](#) podkreśla się natomiast znaczenie całozyciowego poradnictwa jako jednego z kluczowych elementów uczenia się przez całe życie.

Tak jak wspomniano we wstępie publikacji, doradztwo jest kierowane praktycznie do każdej grupy wiekowej. Na każdym etapie edukacyjnym jednak rola doradztwa i jego cele trochę się od siebie różnią i skupiają się na innych aspektach. W gimnazjum i liceum większy nacisk kładziony jest na przygotowanie do wyboru kolejnej szkoły czy kierunku studiów. Istotne staje się wtedy poznanie własnych zainteresowań, mocnych i słabych stron; natomiast w szkole zawodowej czy na studiach bardziej w pracy doradczej skupiamy się na perspektywie rynku pracy. Odnajdowanie się i poruszanie po nim jest szczególnie ważne w tych grupach, gdyż szkoły zawodowe i wyższe „wypuszczają” swoich absolwentów w dorosłe życie. Są treści różnicujące doradztwo dla poszczególnych grup odbiorców, ale pewne zagadnienia powinny pojawiać się na każdym z etapów edukacji czy życia zawodowego i są to m.in. elastyczność na rynku, mobilność, samomotywacja, odnajdywanie się w sytuacji zmiany i dokonywanie przeformułowań planów i celów, które z jakichś względów nie mogą być zrealizowane. Sam doradca w procesie doradczym pełni także wiele ról. Jedną z nich jest bycie facylitatorem dla swoich klientów zarówno podczas sesji indywidual-

nych, jak i grupowych. Facylitator wspomaga proces doradczy w taki sposób, aby:

- w jak najkrótszym czasie osiągnąć zaangażowanie uczestników oraz zrealizować cel procesu lub spotkania,
- proces decyzyjny był wsparty odpowiednimi narzędziami, które zapewnią pełne wykorzystanie potencjału uczestników,
- wszyscy uczestnicy zostali wysłuchani i wyszli ze spotkania z przekonaniem, że popierają podjęte decyzje,
- został opracowany jasny plan działania, który jest popierany przez uczestników ¹.

Doradca zawodowy ma szerokie pole do pracy niezależnie od tego, z jakim klientem pracuje. Obszarów, nad którymi może się pochylić, jest wiele. Za każdym razem warto jednak, by był świadomy potrzeby nieustannego wzbogacania swojej wiedzy i warsztatu pracy. Biblioteki pedagogiczne mogą wspierać nauczycieli w każdym z wymienionych obszarów. Może być to realizowane np. poprzez udostępnienie nauczycielom materiałów przydatnych w ich pracy.

¹ <http://facylitator.com/>

Biblioteka jako centrum informacji edukacyjno-zawodowej

Rozdział
3

Biblioteka jest często postrzegana jako miejsce, gdzie należy kierować pierwsze kroki, kiedy poszukujemy wiarygodnych i rzetelnych wskazówek do pracy. Dla nauczycieli, specjalistów i studentów nauk humanistycznych to centrum profesjonalnej wiedzy. Biblioteka pedagogiczna dysponuje wiedzą specjalistyczną przez wielkie „S”, często trudną do zdobycia w innym miejscu. Może ona, a nawet powinna być placówką, w której doradca/nauczyciel znajdzie informacje na temat doradztwa edukacyjno-zawodowego. Warto by poza publikacjami dostępne były bazy informacji edukacyjno-zawodowej, czyli zbiory informacji mogących służyć dokonywaniu trafnych wyborów i decyzji o charakterze edukacyjnym i zawodowym². Zbiory te powinny spełniać szereg wymagań. Muszą być: aktualne, łatwo dostępne, kompleksowe i użyteczne, tak by zarówno nauczyciel pracujący z uczniem, jak i sam uczeń mogli zastosować je w praktyce. Informacje i ich zakres powinny być dostosowane do potrzeb i wieku klienta doradcy. Wskazanie wartościowych, wiarygodnych źródeł informacji, które mogą udzielić odpowiedzi na pytania ucznia jest zadaniem doradcy lub nauczyciela udzielającego wsparcia doradczego, dlatego warto go wspomóc w tym zakresie. Źródła informacji edukacyjno-zawodowej powinny obejmować m.in. zagadnienia związane z: ofertą edukacyjną oferowaną w różnych formach i trybach, aktualną sytuacją na rynku pracy (zawodydeficytoweinadwyżkowe)czylokalnym i regionalnym zapotrzebowaniem na kompe-

² K. Rewers, E. Dzielnicka, *Diagnozy oświatowego systemu poradnictwa edukacyjno-zawodowego w Pomorskiem*, Badania i analizy, Warszawa 2008, s. 80–89.

tencje zawodowe. Warto by bazy zawierały informacje na temat lokalnych pracodawców, w tym rodzaju dominującej działalności gospodarczej i dostępną ofertą usług prozatrudnieniowych³. Bazy takie mogą być przygotowywane przez biblioteki. Warto również korzystać z materiałów zastanych. Część z nich można znaleźć w rozdziale piątym niniejszego opracowania.

Przy konstruowaniu i udostępnianiu baz danych należy zwrócić uwagę na to, by były one możliwie szerokie i odpowiadały oczekiwaniom doradców i ich klientów. Każdy ma jednak inne potrzeby i nie istnieją dwa takie same przypadki. Można jednak wydzielić określone grupy problemów, z którymi doradca spotyka się w swojej pracy najczęściej. Obszarem do wspólnego podejmowania aktywności z klientem może być lokalny rynek edukacyjny i zawodowy oraz jego aktualne zapotrzebowanie. Ważne, by doradca wiedział, czy w jego regionie występują szkoły, w których można zdobyć zawód wybrany przez jego klienta oraz czy istnieją zakłady pracy, w których może on uzyskać zatrudnienie, posiadając dane kwalifikacje. Jeżeli nie, to pojawia się pytanie o elastyczność i mobilność klienta. Czy jest on gotowy dojeżdżać do szkoły lub pracy, czy może się zmienić miejsce zamieszkania? A może jego plany są na tyle elastyczne, że gotów jest je przeformułować. Jeżeli rozpatrujemy rynek pracy to niewątpliwie polem do pracy z klientem jest jego umiejętność aktywnego poruszania się po nim, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia. Ważne są również informacje z zakresu zawodoznawstwa. Rynek edukacyjno-zawodowy jest bardzo dynamiczny. Niektóre profesje zanikają, po to aby ustąpić miejsca nowym. W dużej mierze jest to spowodowane rozwojem techniki i zastąpie-

³ tamże

niem ludzkich rąk przez maszyny. W pewnych zawodach praca wygląda teraz zupełnie inaczej niż kilka lat temu. Zmieniła się technologia, zadania i wykorzystywane narzędzia. Rynek pracy ewoluje wraz z otaczającym nas światem. Pojawiają się w nim nowe potrzeby, którym trzeba sprostać. Z tego względu pojawiają się i będą pojawiać nowe zawody. Kto z nas 10 lat temu słyszał o profesji groomera czy tanatopraktora? Aktualnie bardzo prężnie rozwija się branża IT oraz usługi. Jednak trudno mówić o „zawodach przyszłości” ze względów opisanych powyżej. Istotne jest jednak by obecnie i w późniejszym czasie decydując się na podjęcie kształcenia w danym zawodzie lub kwalifikacji wiedzieć, z czym wiąże się dana praca, jaki będzie jej charakter oraz jakie narzędzia będą w niej wykorzystywane. Pomocne są wtedy materiały z zakresu zawodowstwa. Obecnie niektóre z zawodów zostały także zde regulowane. Tak stało się w przypadku pośrednika nieruchomości, taksówkarza i doradcy zawodowego. Pojawia się także wiele nowych pokrewnych zawodów takich jak broker edukacyjny, coach kariery, doradca kariery itp. Często osoby realizujące zadania związane z doradztwem (lub ich częścią), szczególnie jeśli nie mają ukończonych studiów z doradztwa, wymyślają angielskojęzyczne, często dziwnie brzmiące nazwy, by wyróżnić się na rynku i przyciągnąć klientów. W efekcie praktycznie każdy może nazywać się doradcą zawodowym. Dla doradców pracujących w szkole deregulacja nie zmieniła jednak wiele. Osoba zatrudniona na tym stanowisku musi być nauczycielem. Musi mieć wyższe wykształcenie i uprawnienia pedagogiczne (patrz podrozdział Regulacje prawne doradztwa edukacyjno-zawodowego). Obszarami do pracy dla doradców, a więc takimi, w jakich mogą oni

potrzebować wsparcia ze strony biblioteki są sposoby poszukiwania pracy i aktywne poruszanie się po rynku. Obecnie poszukując pracy należy uruchomić wiele kanałów działań. Samo napisanie CV i zanieśenie go do firmy nie wystarczy. Coraz częściej mówi się o budowaniu sieci networkingowych czy branżowych. Osoby poszukujące pracy wykorzystują w tym celu różne media. W wielu przypadkach nie tylko przeglądają dostępne w sieci ogłoszenia, ale sami tworzą swoje profile i oferty.

Niewątpliwie dla osób zajmujących się doradztwem przydatne będą wszelkie publikacje i materiały z tego zakresu oferowane przez bibliotekę pedagogiczną. Teorie i koncepcje z doradztwa ewoluują ze względu na zmiany zachodzące na świecie. Rządziej mówi się już o wyborze zawodu a częściej skupiamy się na mniejszych elementach - poszczególnych

umiejętnościach, które są potrzebne do pełnienia pewnych ról zawodowych. Istotne są też umiejętności miękkie określane jako kompetencje transferowalne, czyli takie, które mogą być wykorzystywane w pracy na wielu stanowiskach. Według pracodawców kandydaci do pracy często wykazują braki właśnie w tym zakresie. O ile kompetencje twarde można zdobyć np. poprzez szkolenia i kursy, to „miękkie”, czyli społeczne, powinny być kształtowane już od najmłodszych lat. Często wynikają one z postaw, ale również i doświadczeń. Szkoła może być zatem najlepszym miejscem na kształtowanie proaktywnego nastawienia do pracy, mobilności i elastyczności na rynku pracy. Warto zatem by i pozycje na ten temat także znalazły się w zbiorach biblioteki pedagogicznej.

Duża grupa doradców i nauczycieli realizujących zadania z tego zakresu uskarża się na brak narzędzi, w tym diagnostycznych, które mogą wykorzystać w swojej pracy. Wynika to często z ich niewiedzy na temat szerokiego wachlarza oferty dostępnej na rynku. W dalszej części publikacji (patrz rozdział piąty) zostaną przedstawione źródła darmowych! narzędzi, jakie doradca może wykorzystać do wzbogacenia swojego warsztatu pracy.

Doradcy poszukują także aktualnych wiadomości na tematy związane ze zmianami wprowadzanymi w obszarze edukacyjnym i zawodowym. Chcą i muszą być na bieżąco, dlatego warto przekazać im adresy wiarygodnych stron internetowych, na których znajdują rzetelne informacje.

Kolejnym aspektem, w jakim biblioteka pedagogiczna może wspomóc doradców zawodowych ze szkół i placówek jest informacja gdzie

w ich regionie znaleźć doradcę zawodowego oraz na temat działań doradczych, inicjatyw, wydarzeń, konferencji i szkoleń związanych z szeroko rozumianym doradztwem zawodowym. Warto w tym celu wykorzystać sieci wsparcia.

Jednym z zadań biblioteki pedagogicznej jest wspieranie biblioteki szkolnej w realizacji jej obowiązków. Powinno obejmować to również zagadnienia realizowane przez bibliotekę szkolną z zakresu doradztwa, gdyż jest ono istotnym elementem w procesie podnoszenia samoświadomości uczniów w dokonywanych przez nich wyborach. Ma również pozytywny wpływ na zapobieganie bezrobociu wśród młodych osób i wczesnemu porzucaniu szkoły (zjawisko drop out). Czym informacja edukacyjno-zawodowa jest lepiej dopasowana do potrzeb uczniów, czym większą mają oni wiedzę na temat rynku pracy i możliwości podniesienia lub zmiany swoich kwalifikacji, tym ryzyko bezrobocia wydaje się mniejsze. Oczywiście na wszystkie aspekty i mechanizmy działające na rynku młode osoby i ich nauczyciele nie mają wpływu. Warto jednak zadbać o ich wiedzę na temat tego, co oferuje edukacja i jakie zasady rządzą rynkiem pracy. Pozwoli im to lepiej przygotować się do wejścia w rolę przyszłego pracownika i uniknąć ewentualnych rozczarowań. Można to robić poprzez udostępnienie w bibliotece szkolnej różnego typu materiałów z doradztwa.

Sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli

Rozdział
4

Jednym z zadań nałożonych na biblioteki przez rozporządzenie z dnia 28 lutego 2013 r., omawianym w rozdziale pierwszym, jest organizowanie sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli. Tworzone sieci wsparcia mają ułatwić szkołom przygotowanie się do realizacji wymagań stawianych przez państwo i być odpowiedzią na ich potrzeby. Samym nauczycielom natomiast⁴ pozwolą w sposób efektywny podnosić swoje kompetencje i rozwijać warsztaty pracy. Instytucje systemu wspomaganie, czyli poradnie psychologiczno-pedagogiczne (PPP), biblioteki pedagogiczne i placówki doskonalenia nauczycieli (PDN) są partnerami szkoły. Mają one współpracować ze sobą i dzięki temu przygotowywać kompleksową ofertę rozwoju. Pracownicy tych instytucji powinni towarzyszyć szkole na każdym etapie procesu wspomaganie⁵. W odpowiedzi na zmiany legislacyjne i wprowadzenie zadań w postaci organizowania sieci i współpracy jako obowiązkowej formy pracy od stycznia 2016 r. dla bibliotek pedagogicznych, poradni psychologiczno-pedagogicznych i placówek doskonalenia nauczycieli Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE) opracował zasady nowego modelu wspomaganie pracy szkół. Więcej na ten temat można znaleźć na stronie www.doskonaleniewsieci.pl.

⁴ http://www.doskonaleniewsieci.pl/Samouczek_poradnik_biblioteki.aspx?page=2

⁵ tamże

Nowy model wspomaganie pracy szkół obejmuje aspekty takie jak diagnoza potrzeb szkoły, planowanie działań, wdrażanie zmian w pracy szkoły i nauczycieli oraz ocenę efektów. W całym procesie szkołę wspiera zewnętrzny specjalista. Przesłanką zaproponowanego projektu nie było wyręczenie szkoły w rozwiązywaniu jej własnych problemów, gdyż nie chciano narzucać jej jakichś rozwiązań. Kolejnym kluczowym założeniem było traktowanie wspomaganie jako procesu i w związku z tym odejście od pojedynczych i różnych form doskonalenia. Oprócz założeń do nowego systemu doskonalenia i wspomaganie pracy szkół realizowano następujące działania:

- przygotowano zaplecze kadrowe i merytoryczne przez organizację spotkań informacyjnych, konferencji i szkoleń dla kadry zarządzającej szkołami i przedszkolami, pracowników instytucji wsparcia (bibliotek pedagogicznych, ośrodków doskonalenia nauczycieli i poradni psychologiczno-pedagogicznych),
- opracowano materiały i narzędzia merytoryczne, w tym: przewodniki, biuletyny, oferty doskonalenia, plany działań sieci, scenariusze spotkań, dobre praktyki i inne,
- przygotowano platformę internetową oraz założono jej doskonalenie oraz rozbudowę,
- przewidziano promocję i upowszechnianie wiedzy o projekcie⁶.

⁶ tamże

W projekcie tym wspomina się także sieci wsparcia organizowane w ramach projektu powiatowego. W niektórych miastach, są już prężnie działające sieci współpracy. Cele pracy sieci również w kontekście doradztwa zawodowego to m.in.:

- wymiana doświadczeń między uczestnikami,
- analiza przykładów dobrych rozwiązań praktycznych,
- poszerzenie kompetencji uczestników,
- tworzenie nowych rozwiązań na potrzeby szkół i nauczycieli uczestniczących w sieci,
- nawiązywanie kontaktów i współpraca szkół i nauczycieli,
- tworzenie zasobów służących podniesieniu kompetencji uczestników sieci,
- korzystanie z metodycznego i merytorycznego wsparcia ekspertów ⁷.

W przypadku omawianego powyżej projektu *Doskonalenie w sieci* organizacja sieci współpracy i samokształcenia w bibliotece następuje po przesłaniu zgłoszenia przez dyrektora placówki. Następnie otrzymuje on informację zwrotną i zakłada sieć. Następnym etapem jest wyznaczenie przez dyrektora koordynatorów poszczególnych sieci realizowanych w ramach działań biblioteki. Podobnie jest w przypadku planowania wspomagania szkoły w ramach biblioteki pedagogicznej. Najpierw dyrektor przesyła na platformę wniosek o nadanie uprawnień na platformie, a następnie po otrzymaniu informacji zwrotnej tworzy puste projekty rocznych planów wspomagania dla szkół uczestniczących w doskonaleniu. Wdrożeniu modelu towarzyszył pilotaż w 161 powiatach, gdzie kompleksowym wspomaganiami objęto ponad 6000 szkół i przedszkoli. Platforma jest nadal otwarta i moż-

na znaleźć na niej dużo przydatnych informacji dotyczących wspomagania i organizacji sieci współpracy i samokształcenia.

Inną dobrą praktyką dotyczącą tworzenia sieci, tym razem już z zakresu doradztwa, był projekt [Opracowanie modelu poradnictwa zawodowego oraz internetowego systemu informacji edukacyjno-zawodowej](#) realizowany przez Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (KOWEZIU) między marcem 2009 r. a grudniem 2012 r. Celami głównymi projektu było:

- upowszechnienie dostępu do usług poradnictwa edukacyjno-zawodowego uczniom od poziomu gimnazjum poprzez zbudowanie spójnego, drożnego oraz dostosowanego do aktualnych potrzeb systemu poradnictwa zawodowego w systemie oświaty realizującego ideę poradnictwa całościowego,
- upowszechnienie dostępu do rzetelnej informacji edukacyjno-zawodowej uczniom, rodzicom, nauczycielom i doradcom zawodowym poprzez utworzenie Internetowego Systemu Informacji Edukacyjno-Zawodowej (portalu informatycznego) zawierającego informacje właściwe dla poziomu krajowego, wojewódzkiego i powiatowego.

W ramach projektu przeprowadzono pilotaż w roku szkolnym 2011/2012 w województwie warmińsko-mazurskim. Było to działanie oparte na zewnętrznym wsparciu szkół od poziomu gimnazjum w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego. Pilotaż rozpoczął od zrekrutowania koordynatora wojewódzkiego i czterdziestu dwóch doradców konsultantów. W każdym powiecie zatrudniono po dwóch konsultantów; jeden z doradców konsultan-

⁷ <http://www.doskonaleniewsieci.pl/Zadania-bibliotek-pedagogicznych-II.aspx?page=3>

tów odpowiadał za szkoły gimnazjalne a drugi za szkoły ponadgimnazjalne. Realizacja pilotażu przebiegała w sześciu etapach. Pierwszym z nich była diagnoza stanu doradztwa w szkołach, następnie opracowano charakterystyki szkół. Trzecim etapem było opracowanie planu wsparcia wspólnie z dyrektorem i liderem doradztwa. Kolejnym etapem było budowanie sieci doradztwa edukacyjno-zawodowego. Tu starano się stworzyć dwie sieci współpracy i wsparcia. Z jednej strony sieć doradców a z drugiej sieć instytucji realizujących doradztwo lub mogących je w jakiś sposób wesprzeć. Z doradcami spotykano się podczas regularnych warsztatów mających na celu wsparcie ich w realizacji zadań z doradztwa. Z instytucjami natomiast opracowywano metody współpracy, planowano wspólne przedsięwzięcia i inicjatywy. W ramach sieci instytucji stworzono Mapy Lokalnych Instytucji systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego w powiecie. Zawierały one dane teleadresowe, ogólną charakterystykę instytucji, zakres świadczonych zadań i usług, opis odbiorców usług instytucji, dane osoby zajmującej się doradztwem w instytucji oraz proponowane formy współpracy. Następnie zorganizowano szereg spotkań mających na celu upowszechnianie idei doradztwa zawodowego. Spotkania zostały przeprowadzone z rodzicami i uczniami oraz z radami pedagogicznymi szkół. Równoległe do tych działań upowszechniano informacje z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego poprzez portal KOWEZIU. Łącznie w trakcie pilotażu wsparciem zostało objętych 220 gimnazjów czyli 97% wszystkich w województwie i 124 szkoły ponadgimnazjalne, czyli 99% szkół tego typu działających na tym obszarze. Odbyło się także 370 spotkań/inicjatyw w ramach sieci instytucji. Oprócz twardych re-

zultatów projektu w postaci produktów takich jak raporty czy filmy udało się zrealizować szereg miękkich rezultatów takich jak:

- powstanie więzi pomiędzy edukacją, systemem poradnictwa i rynkiem pracy – integracja środowisk beneficjentów przy opracowywaniu modelu doradztwa zawodowego,
- przygotowanie uczniów do funkcjonowania we współczesnym społeczeństwie, w tym do uczenia się przez całe życie oraz projektowania swojej przyszłości zawodowej,
- ułatwienie uczniom, rodzicom i nauczycielom dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej zwiększenie świadomości kadry placówek oświatowych oraz organów prowadzących szkoły dotyczącej konieczności zapewniania powszechnego dostępu uczniów do usług doradczych oraz rzetelnej informacji edukacyjno-zawodowej,
- upowszechnienie wiedzy na temat modelu doradztwa zawodowego wprowadzonego w Polsce,
- zwiększenie dostępności do informacji edukacyjno-zawodowej uczniów, rodziców, doradców zawodowych, innych pracowników placówek oświatowych oraz pracowników innych instytucji i organizacji świadczących pomoc doradczą⁸.

Województwo warmińsko-mazurskie nie jest jedynym przykładem na zakładanie sieci wsparcia z doradztwa zawodowego. Przykładem może być Sieć Wsparcia Doradztwa Zawodowego Miasta Zamość i Powiatu Zamojskiego, która oficjalnie swoje działanie rozpoczęła w grudniu 2013 roku. Sieć ta skupia wielu interesariuszy. Wśród nich są dyrektorzy i przedstawiciele szkół, poradni, specjalnego ośrodka szkolno-

⁸ <http://www.koweziu.edu.pl/projekty/projekt-2>

-wychowawczego oraz instytucje wspierające takie jak KOWEŻIU, Urząd Pracy i Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości oraz Ochotnicze Hufce Pracy. Do sieci przystąpili również lokalni partnerzy medialni. Mimo podpisania oficjalnego porozumienia sieć nie ma żadnej sformalizowanej struktury organizacyjnej. Członkowie sieci jednak informują się wzajemnie o zakresie swoich usług oraz służą sobie wzajemnie merytorycznym wsparciem. Wymieniają się również materiałami i doświadczeniami a w tym celu wykorzystując m.in. platformę internetową. Więcej informacji na temat działań sieci można znaleźć w publikacji [Doradztwo edukacyjno-zawodowe. Przykładowe rozwiązania](#). Tam również znajdują się opisy innych sieci z zakresu doradztwa. Może być ona inspiracją do podejmowania szeregu działań wspomagających szkołę w zakresie doradztwa, jak i organizowaniu i prowadzeniu własnych sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli także z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Tworząc nowe sieci współpracy i samokształcenia należy być wyczulonym na to, czy na naszym obszarze nie podjęto już podobnych działań. Warto przyłączyć się do działającej już prężnie sieci, czerpać z niej oraz wzbogacać jej działania o swoje zasoby. Być może warto również jej ofertę poszerzyć o propozycje z zakresu poradnictwa edukacyjnego. Tworząc sieć z innymi partnerami lub przyłączając się do już istniejącej sieci powinno się odpowiedzieć sobie na kilka pytań. Dlaczego warto sieciować? Co da nam uczestnictwo w sieci? Jak polepszą się nasze usługi poprzez działanie w sieci? Jaką sieć chcemy tworzyć? Jaki ma być zakres naszego działania? Co wyjątkowego możemy do niej wnieść? Jakie działania możemy zaproponować?

O co poszerzyć jej działalność? Z kim powinniśmy nawiązać współpracę? Jakie placówki i instytucje z naszego regionu zajmują się doradztwem zawodowym? Do kogo kierują swoją ofertę? Jaki jest jej zakres? Czy są jakieś fundacje lub stowarzyszenia, których obszarem pracy jest poradnictwo zawodowe? Z jakimi instytucjami warto lub chcemy podjąć współpracę? Dlaczego? Co ta współpraca może wnieść do sieci? Ułatwieniem w uzyskaniu odpowiedzi na powyższe pytania może być przygotowanie analizy SWOT biblioteki w kontekście jej uczestnictwa w sieci. Pozwoli to określić mocne i słabsze strony placówki oraz zwrócić uwagę na ewentualne szanse rozwoju lub trudności, jakie mogą się pojawić w pracy sieci. Sieciowanie ma wiele zalet. Pomaga w dzieleniu się doświadczeniami, dobrymi rozwiązaniami a także generowaniu pomysłów oraz inicjowaniu ciekawych, często wspólnych działań. Jest też szansą na lepszy rozwój poszczególnych uczestników sieci. Stanowi także wsparcie dla wspomagania oferowanego szkole⁹. Powinno być z nim komplemantarne. Z siecią jest podobnie jak z zespołem zadaniowym - na jej sukces składa się zaangażowanie wszystkich członków. Dlatego warto wzmacniać partnerów w ich silnych stronach jak również wspomagać w niwelowaniu najsłabszych punktów.

---

⁹ <http://www.doskonaleniewsieci.pl/Zadania-bibliotek-pedagogicznych-ll.aspx?page=3>

Gdzie szukać informacji i inspiracji?

Rozdział
5

Poniżej przedstawiono różne źródła informacji edukacyjno-zawodowej oraz innych danych, które mogą być przydatne w pracy doradców zawodowych, nauczycieli realizujących zadania z zakresu doradztwa oraz innych osób zajmujących się działaniami z tego zakresu. W Internecie znajduje się wiele stron oferujących informacje z doradztwa. Nie każda z nich jednak jest regularnie aktualizowana a przez to zdarza się, że nie przekazuje ona wiarygodnych wiadomości. Nauczyciele i studenci zgłaszający się do biblioteki pedagogicznej często poszukują informacji na własną rękę. Biblioteka może być miejscem, w którym uzyskają namiary na wiarygodne źródła wiedzy z tego zakresu.

Otwarte zasoby edukacyjne z zakresu edukacji

Jeżeli chodzi o najświeższe dane z obszaru szeroko pojętej edukacji to niewątpliwie najlepszym źródłem są strony instytucji realizujących politykę państwa. Zgodnie z rozporządzeniem z dnia 28 lutego 2013 r. (patrz rozdział pierwszy) wsparcie, którego udziela biblioteka pedagogiczna, powinno być organizowane z uwzględnieniem m.in. kierunków polityki oświatowej państwa oraz zmian wprowadzanych w syste-

mie oświaty. Niezastąpiona będzie tu strona [Ministerstwa Edukacji Narodowej](#) (MEN), na której oprócz aktualności można znaleźć wiele informacji na temat kształcenia, podręczników, doradztwa zawodowego czy pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Bogatym źródłem informacji jest także strona [Ośrodka Rozwoju Edukacji](#) (ORE). Oprócz aktualności zamieszczono tu szeroką bazę wiadomości na temat uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) i pracy z poszczególnymi grupami SPE, w tym z uczniem zdolnym. Na stronie tej znajduje się również bardzo bogata [biblioteka](#) zawierająca publikacje z zakresu działania ośrodka. Strona ORE oferuje również możliwość zapisania się do newslettera czasopisma [Trendy](#) wydawanego przez instytucję. Numery archiwalne można przejrzeć w bibliotece. Na stronie znajdują się również informacje o darmowych konferencjach i szkolenia dla nauczycieli. Są to zarówno formy stacjonarne, jak i on-line.

Osoby zajmujące się kształceniem zawodowym i ustawicznym powinny odwiedzić stronę [Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej](#) (KOWEZIU). Można tam znaleźć dużo materiałów z zakresu kształcenia zawodowego, kształcenia na odległość i porad-

nictwa zawodowego. Są tu również informacje o projektach systemowych realizowanych przez KOWEZIU oraz o planowanych konferencjach, seminariach i kursach. Nieodpłatne kursy z dynamicznie zmieniającej się oferty realizowane są w formie stacjonarnej, blended oraz on-line poprzez [platformę](#) KOWEZIU. Na platformie tej można znaleźć także kilka Sieci Wsparcia (SW) czyli forów tematycznych i są to m.in. nauka zawodu, jakość w kształceniu i szkoleniu zawodowym, kształcenie na odległość czy doradca zawodowy. Na platformie KOWEZIU są również Wirtualne Przestrzenie Robocze, w tym sieci branżowe. Przez stronę ośrodka można dostać się do baz i wyszukiwarek m.in. szkół i [placówek oświatowych SIO](#) czy [kwalifikacyjnych kursów zawodowych KKZ](#).

Na stronie znajduje się również odnośnik do [Edukatora Zawodowego](#), który jest czasopismem internetowym o tematyce edukacyjnej. Nauczyciele zainteresowani promowaniem w nim swoich tekstów mogą je przysyłać do publikacji. Na podstronie „Edukatora” istnieje także możliwość zapisania się do newslettera.

Kolejną bogatą bazą informacji edukacyjnych jest strona [Instytutu Badań Edukacyjnych](#) (IBE), gdzie można znaleźć raporty z badań przeprowadzonych przez Instytut. Poprzez stronę można przejść do [Bazy Informacji o Badaniach Edukacyjnych](#) (BIBE). To pierwsza w Polsce baza poświęcona badaniom edukacyjnym. Udostępniane przez BIBE wyniki i wnioski z badań edukacyjnych oraz możliwość tworzenia tematycznych zestawień bibliograficznych sprzyjają monitorowaniu i ewaluacji systemu edukacyjnego w Polsce. Badania realizowane przez IBE są jednymi z największych badań edukacyjnych realizowanych w naszym kraju. Zapewne większości osób znane są raporty o stanie edukacji publikowane rokrocznie przez IBE. Instytut realizuje również szereg badań międzynarodowych takich jak PISA (badanie możliwości gimnazjalistów) czy PIAAC (badanie kompetencji osób dorosłych). Z ich wynikami można również zapoznać się na stronie IBE.

Dla osób zainteresowanych Informacjami z zakresu edukacji przydatna będzie strona [Centralnej Komisji Egzaminacyjnej](#) (CKE). Znajdą się na niej informacje na temat egzaminów, w tym zawodowych. Na stronie dostępne są informatory zawierające przykładowe pytania i zadania wraz z rozwiązaniami.

Informatory te dotyczą:

- ▼ Sprawdzianu
- ▼ Egzaminu gimnazjalnego
- ▼ Egzaminu maturalnego
- ▼ Egzaminu zawodowego
- ▼ Egzaminów eksternistycznych

Na stronie można również znaleźć opis procedury dla powyższych opcji i przykładowe arkusze ze sprawdzianu czy egzaminu. Poprzez stronę można również zapisać się na szkolenia z obsługi systemu informatycznego do egzaminów zawodowych.

ORPEG

OŚRODEK ROZWOJU
POLSKIEJ EDUKACJI ZA GRANICĄ

Następną stroną, którą warto odwiedzić, jest strona [Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą](#) (ORPEG). Można na niej znaleźć m.in.

informacje na temat polskich szkół za granicą oraz wykaz szkół przy polskich placówkach dyplomatycznych na świecie. Strona zawiera również bazę materiałów dydaktycznych, które mogą być wykorzystywane przez nauczycieli do prowadzenia zajęć. Są tam także porady przygotowane przez polskich nauczycieli pracujących poza granicami kraju. Poprzez stronę można dotrzeć do platformy, na której realizowane są kursy on-line w ORPEG.

Jeżeli szukamy informacji na temat projektów unijnych to niezastąpiona będzie strona [Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji](#) (FRSE). Wśród działań fundacji znalazła się realizacja wielu projektów unijnych od Erasmus +, Eurydice, Epale przez Eurodesk i Europass. Podstrony dotyczące poszczególnych projektów to istne kopalnie wiedzy w tego zakresie. Każdej z nich

warto poświęcić choć chwilę. Wizyta na stronie FRSE może stać się inspiracją do podjęcia działań w swojej placówce. Zaowocować może to korzyściami zarówno dla biblioteki, szkoły, nauczycieli czy uczniów. Projektów jest naprawdę wiele. Są i takie, które przeznaczone są dla uczelni. Poza opisami poszczególnych projektów można znaleźć wzmianki na temat szkoleń informacyjnych z zakresu projektów i terminów składania dokumentów. Na stronie znajdują się również opisy zrealizowanych przedsięwzięć i dobre praktyki. W dalszej części niniejszego rozdziału zostanie omówionych kilka podstron FRSE przydatnych w kontekście doradztwa edukacyjno-zawodowego dla uczniów i osób dorosłych.

Na stronie [Eurydice](#) czyli Sieci Informacji o Edukacji w Europie - projektu realizowanego przez FRSE, o którym była mowa wcześniej, można znaleźć szczegółowe informacje z zakresu systemu edukacji w Polsce i w innych krajach europejskich. Sieć składa się z biur krajowych (obecnie 40 biur w 36 krajach), utworzonych przez ministerstwa edukacji poszczególnych krajów, i z biura europejskiego. Misją Eurydice jest dostarczanie osobom odpowiedzialnym za politykę edukacyjną na poziomie europejskim, krajowym i lokalnym analiz oraz informacji, które

będą stanowiły dla nich wsparcie w procesie podejmowania decyzji. Realizacja tej misji obejmuje, między innymi, przygotowanie publikacji takich jak:

- ▼ [Eurypedia](#), europejska encyklopedia krajowych systemów edukacji: porównywalne i stale aktualizowane opisy systemów edukacji w 34 krajach (38 systemów);
- ▼ [Seria Kluczowe dane](#) zawierająca wskaźniki dotyczące ważnych zagadnień edukacyjnych takich jak np. wykorzystanie nowych technologii w szkole lub nauka języków obcych;
- ▼ [Publikacje tematyczne](#) uwzględniające bieżące zagadnienia będące przedmiotem europejskiej współpracy;
- ▼ [Fakty i liczby](#) czyli publikacje opisujące wybrane aspekty systemów edukacji m.in.: kalendarz szkolny i akademicki, czas pracy oraz zarobki nauczycieli i dyrektorów szkół¹⁰.

Ponadto Polskie Biuro Eurydice:

- ▼ Koordynuje tłumaczenia na język polski i redakcję wybranych publikacji oraz udostępnia je użytkownikom w wersji elektronicznej i drukowanej.
- ▼ Regularnie opracowuje opis polskiego systemu edukacji w języku angielskim (The System of Education in Poland).
- ▼ Przygotowuje raporty dotyczące wybranych zagadnień z zakresu edukacji opisujące sytuację w poszczególnych krajach Europy.
- ▼ Prowadzi dystrybucję publikacji Eurydice w wersji drukowanej - można kontaktować się z siecią i zamawiać na potrzeby biblioteki¹¹.

Publikacje, które znajdują się na stronie w języku angielskim mogą być np. pomocne dla osób, które starają się pozyskać międzynarodowe projekty edukacyjne. Natomiast informacje przedstawiające systemy edukacji w innych krajach mogą być wykorzystywane w pracy z uczniami lub osobami dorosłymi, które planują przeprowadzkę lub wyjazd w celach edukacyjnych do innego kraju. Warto by doradca był w stanie przekazać im wiadomości z tego zakresu, dlatego powinien znać wiarygodne źródła takich informacji.

Poza stronami przedstawionymi powyżej warto zaglądać na strony odpowiedniego kuratorium oświaty, by być na bieżąco z newsami edukacyjnymi z regionu. Kuratoria na swoich stronach przekazują wiele ważnych ogłoszeń. Podobna sytuacja ma miejsce również w przypadku okolicznych władz. Dobrze jest śledzić informacje z zakresu edukacji ogłaszane na stronach urzędów miasta czy marszałków województw. Zdarza się, że ogłaszają one ciekawe konkursy na realizację działań z doradztwa, choć nie tylko, w których mogą brać udział dyrektorzy, nauczyciele i ich uczniowie.

¹⁰ <http://eurydice.org.pl/>

¹¹ tamże

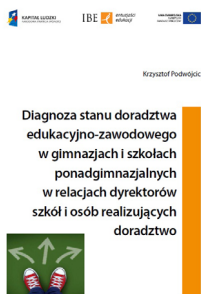
Otwarte zasoby edukacyjne z zakresu doradztwa

Doradztwo to nieodłączny element edukacji. Nie jest możliwe przedstawienie w tym opracowaniu wszystkich źródeł informacji z zakresu doradztwa. Wskazane zostaną wybrane, obszerne, ogólnodostępne i bezpłatne - z jednej strony konkretne materiały z zakresu informacji edukacyjno-zawodowej, a z drugiej miejsca, w których można znaleźć materiały metodyczne oraz inne wspomagające pracę nauczycieli/doradców zawodowych.

Badania z zakresu doradztwa

Jeżeli przyglądamy się zjawisku jakim jest szeroko ujęte doradztwo zawodowe, czyli wsparcie udzielane uczniowi lub osobie dorosłej m.in. w dokonywaniu ciągłych wyborów edukacyjno-zawodowych, to warto spojrzeć na nie z dwóch perspektyw. Jedna to perspektywa jednostki, czyli osoby, której to wsparcie jest udzielane, a druga to perspektywa społeczeństwa, czyli grupy osób, na które doradztwo wpływa w sposób pośredni. Wybory edukacyjno-zawodowe podejmowane na podstawie racjonalnych przesłanek z uwzględnieniem z jednej strony cech osobistych, marzeń, wyznawanych wartości a z drugiej realiów rynku pracy skutkują często samorealizacją w pracy i niższym poziomem bezrobocia. Dobrze jest wiedzieć, jakie badania w tym zakresie zostały już przeprowadzone i co można w nich znaleźć. Niejednokrotnie bowiem pozwalają one wyciągać wnioski istotne dla realizacji doradztwa w

placówce. Mogą być one także wskazówkami do planowania działań z tego obszaru.

Jest wiele badań realizowanych w naszym kraju z zakresu szeroko pojętego doradztwa zawodowego. Celem niniejszej publikacji nie jest jednak omawianie wyników uzyskanych w tych badaniach, mimo iż są ciekawe, jednak wskazanie niektórych źró-

deł celem inspiracji i dalszego zgłębiania tematu. Jednym z większych badań z zakresu doradztwa przeprowadzonym na dużej (reprezentatywnej grupie) szkół jest badanie przeprowadzone przez IBE. Było ono już wspomniane na początku tej pracy. Mowa o [Diagnozie stanu doradztwa edukacyjno-zawodowego w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych w relacjach dyrektorów szkół i osób realizujących doradztwo](#). Inne badania poruszające aspekty związane z doradztwem to m.in. [Uwzornianie decyzji edukacyjnych](#) (UDE), [Badania Losów Absolwentów Szkół Zawodowych - pierwsze wnioski i przyszłość monitorowania losów absolwentów, czy](#) [Badanie ścieżek edukacyjnych niepełnosprawnych dzieci uczniów, absolwentów](#). Kolejną większą pracą realizowaną dzięki IBE, a zawierającą treści istotne z punktu widzenia doradztwa, jest [Monitorowanie losów absolwentów uczelni wyższych z wykorzystaniem danych administracyjnych zakładu ubezpieczeń społecznych](#). Należy mieć na uwadze, że „rynek pracy jest odbiorcą rynku edukacyjnego, dokonując oceny efektów edukacji

przez dwa podstawowe wymiary: prawdopodobieństwo zatrudnienia (lub bezrobocia czy bierności zawodowej) oraz osiągnięte wynagrodzenie, rozumiane jako wycena umiejętności nabywanych w trakcie edukacji formalnej”¹². Dlatego też zdecydowano się przeprowadzić badanie, które pozwoliłoby m.in. na wskazanie przyczyn bierności młodych osób na rynku pracy. Dla doradców zawodowych przydatne mogą być również wyniki z innych badań prowadzone przez IBE. Takim badaniem może być wspomniany już wcześniej PIAAC (patrz podrozdział Otwarte zasoby edukacyjne z zakresu edukacji). To badanie przeprowadzane jest cyklicznie a mierzy kompetencje osób dorosłych. Są to „trzy podstawowe umiejętności niezbędne do funkcjonowania we współczesnym świecie, stanowiące podstawę do nabywania nowych kompetencji i wiedzy: rozumienie tekstu, rozumowanie matematyczne oraz wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK). PIAAC dostarcza również informacji pozwalających analizować związek między kompetencjami, wykształceniem i sytuacją na rynku pracy”¹³. O kompetencjach mówi się coraz częściej i są one bardzo istotne z punktu widzenia doradztwa. Pracodawcy zwracają uwagę na braki kompetencyjne u osób uczestniczących w procesie rekrutacji. Więcej informacji na temat wymienionych badań można znaleźć na stronie IBE.

¹² <http://eduentuzjasci.pl/piaac-postpiaac/110-badanie/205-monitorowanie-losow-absolwentow-uczelnii-wyzszych.html>

¹³ <http://eduentuzjasci.pl/piaac-postpiaac>

Badania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego, które były przeprowadzane w Polsce to m.in.

- ▼ *Badanie poradni psychologiczno-pedagogicznych* – Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych, Centrum Metodyczne ECORYS Polska, 2008,
- ▼ K. Rewers, E. Dzielnicka, *Diagnoza oświatowego systemu poradnictwa edukacyjno-zawodowego w Pomorskiem*, Badania i analizy, Warszawa 2008,
- ▼ K. Rewers, E. Dzielnicka, *Poradnictwo edukacyjno-zawodowe w województwie podlaskim*, Warszawa 2008.
- ▼ [Stan i rola doradztwa edukacyjno-zawodowego w wybranych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego](#), Centrum Badań i Analiz Rynku, Warszawa 2012.

Dokładniejsze informacje na temat wymienionych badań można znaleźć bezpośrednio w raportach a także w publikacji KOWEŻiU autorstwa D. Kukli pt. *Raport dotyczący stanu doradztwa edukacyjno-zawodowego w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej*.

Szukając opracowań dotyczących rynku pracy warto zajrzeć na stronę [Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej](#) (MRPIPS). Szczególnie przydatna może być zakładka „rynek pracy”, gdzie znajdują się m.in. statystyki oraz analizy

i raporty dotyczące rynku pracy. Znajdziemy tam również *Bazy danych MRPIPS dla potrzeb edukacji i pracy*, czyli klasyfikację zawodów i specjalności, rejestr instytucji szkoleniowych, modułowe programy szkoleń zawodowych czy krajowe standardy kwalifikacji zawodowych. Warte wykorzystania może okazać się również strona [Publicznych Służb Zatrudnienia](#) gdzie znajdują się statystyki i analizy na temat bezrobocia czy zatrudniania cudzoziemców w Polsce. Przydatna może być i strona [Głównego Urzędu Statystycznego](#) (GUS), na której pojawiają się najświeższe analizy miesięczne i kwartalne na temat bezrobocia czy wysokości osiąganych przez Polaków zarobków. Można tam uzyskać najświeższe informacje na temat wysokości minimalnych i średnich zarobków w naszym kraju. Na stronie GUS znajdują się również dane regionalne.

Lokalne informacje z zakresu badań i analiz na temat doradztwa można znaleźć w materiałach wypracowanych przez Wojewódzkie Urzędy Pracy (WUP) czy Powiatowe Urzędy Pracy (PUP). Przy niektórych WUP-ach działają [Obserwatoria Rynku Pracy](#). Przeprowadzają one różne badania i analizy. Przykładowo mazowieckie obserwatorium udostępni na swojej stronie raport

z badania osób młodych do 30. roku życia zarejestrowanych jako bezrobotne w powiatowych urzędach pracy. Lubelskie obserwatorium przygotowało natomiast m.in. badania losów absolwentów oraz prognozę rozwoju rynku pracy województwa lubelskiego. Natomiast małopolskie obserwatorium opracowało raport [Zawodowy Start](#), który jest kolejną edycją badania losów absolwentów szkół zawodowych. Można się z niego dowiedzieć m.in.:

- ▼ Jak wygląda sytuacja absolwentów małopolskich szkół zawodowych w rok po opuszczeniu szkolnych murów?
- ▼ Czy pracują, pracują i uczą się, uczą się, a może są bezrobotni lub bierni zawodowo?
- ▼ Jak oceniają praktyczną naukę zawodu?

Na stronie obserwatorium można również znaleźć [barometr zawodów](#), czyli krótkookresową (jednoroczną) prognozę zapotrzebowania na zawody w województwie małopolskim. W analizie tej wymienia się :

- ▼ **zawody deficytowe**, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka,
- ▼ **zawody zrównoważone**, w których liczba ofert pracy będzie zbliżona do liczby osób zdolnych i chętnych do podjęcia zatrudnienia w danym zawodzie (podaż i popyt zrównoważą się),
- ▼ **zawody nadwyżkowe**, w których znalezienie pracy może być trudniejsze ze względu na małe zapotrzebowanie oraz wielu kandydatów chętnych do podjęcia pracy i spełnia-

jących wymagania pracodawców¹⁴.

Rankingi zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie publikowane są również przez Powiatowe Urzędy Pracy i często zamieszczane są na ich stronach.

Publikacje

Najczęściej osoby odwiedzające bibliotekę poszukują książek. Niewątpliwie jedną z większych baz publikacji z zakresu doradztwa jest wspomniana już w tym rozdziale strona KOWEZIU. Książki znajdujące się na stronie Ośrodka w dużej mierze są produktami projektu [EURO-GUIDANCE](#) realizowanego w ramach programu „Erasmus +” Komisji Europejskiej (2014-2020). Euroguidance to międzynarodowa, europejska sieć zrzeszająca 34 państwa. Swoje działania kieruje do praktyków poradnictwa zawodowego we wszystkich krajach Europy. W ramach swoich działań Sieć Euroguidance:

- ✓ promuje wymiar międzynarodowy w systemach poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- ✓ wspiera proces integracji europejskiej oferując możliwości międzynarodowej współpracy i mobilności w obszarze poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- ✓ umożliwia wymianę dobrych praktyk, doświadczeń, narzędzi i metod pracy,
- ✓ wspiera współpracę w sieci i mobilność doradców zawodowych na poziomie krajowym, regionalnym i europejskim,
- ✓ promuje standardy etyczne w celu osiągnię-

cia lepszej jakości usług poradnictwa i doradztwa zawodowego w Europie,

- ✓ opracowuje i udostępnia informacje o usługach poradnictwa i doradztwa zawodowego oraz o organizowanych wydarzeniach (seminariach, konferencjach, wizytach studyjnych, itp.),
- ✓ opracowuje informacje na temat mobilności w celach edukacyjnych¹⁵.

Wszystkie publikacje zrealizowane w ramach projektów lub działań statutowych KOWEZIU dystrybuowane są nieodpłatnie oraz dostępne są w formie plików PDF na stronie internetowej. Każda zainteresowana osoba może ściągnąć na swój komputer wybrane książki. Tematyka przedstawionych tam publikacji jest bardzo szeroka i dotyczy nie tylko doradztwa zawodowego. Na potrzeby tego opracowania zostaną jednak omówione przykładowe, wybrane opracowania z zakresu doradztwa. Warto jednak odwiedzić stronę, by zapoznać się z całością oferty.

[Wykorzystanie metod kreatywnych w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu](#)
[Propozycje rozwiązań metodycznych](#)

Dołęga-Herzog H., Rosalska M., 2014

Książka adresowana jest do doradców zawodowych, wychowawców, nauczycieli oraz wszystkich osób, które chcą towarzyszyć uczniom w procesie planowania kariery edukacyjnej i zawodowej. Ta publikacja ma służyć nie tylko wskazaniu

¹⁴ <http://barometr.obserwatorium.malopolska.pl/>

¹⁵ <http://www.euroguidance.pl/>

nowych sposobów pracy, ale także inspirować do adaptowania sprawdzonych już rozwiązań metodycznych do pracy z uczniem w procesie projektowania jego przyszłej ścieżki edukacyjnej i zawodowej. Główną intencją jest wskazanie szerokich możliwości wykorzystywania różnorodnych metod i technik w pracy w obszarze doradztwa edukacyjnego i zawodowego.

Doradztwo edukacyjno-zawodowe Przykładowe rozwiązania

Praca zbiorowa pod redakcją Agnieszki Pfeiffer, 2014

Celem niniejszej publikacji jest przybliżenie szkołom i placówkom systemu oświaty oraz ich organom prowadzącym przykładów realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego. To ciekawa propozycja dla osób zastanawiających się w jaki sposób realizować zadania z doradztwa nałożone na nich poprzez akty prawne. W książce zawarto wskazówki jak tworzyć Wewnętrzny System Doradztwa. Można w niej znaleźć również inspiracje do działań. Przedstawiono tu dobre praktyki w zakresie realizacji doradztwa edukacyjnego w gimnazjum, w szkole ponadgimnazjalnej, poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz z perspektywy samorządu terytorialnego. Do książki w wersji drukowanej zamieszczona była płyta z narzędziami z zakresu doradztwa. Można je również pobrać ze strony internetowej. Zostaną one omówione szerzej w dalszej części niniejszego rozdziału.

Od marzeń do kariery.

Poradnik dla uczniów i absolwentów szkół ponadgimnazjalnych

Rosalska M., Wawrzonek A., 2013

To poradnik dla uczniów i absolwentów szkół ponadgimnazjalnych. Porady w nim zawarte dotyczą kwestii podejmowania decyzji, planowania, wyznaczania celów i dobierania najlep-

szych sposobów ich realizacji. Skierowany jest on do młodych osób, które zastanawiają się co dalej robić, którą drogę wybrać – dalszą naukę, podjęcie zatrudnienia, wyjazd za granicę czy założenie własnej działalności gospodarczej. Celem autorek było zachęcenie uczniów i absolwentów do rzetelnej obserwacji rynku pracy i ofert edukacyjnych oraz do pomyślenia o konsekwencjach podejmowanych decyzji. W poszczególnych rozdziałach książki można znaleźć informacje nt. autoprezentacji, samozatrudnienia czy pracy za granicą. Ponadto wzbogacono je o informacje, wskazówki oraz ćwiczenia, które pomogą mądrze planować własną przyszłość.

Poradnictwo zawodowe w gimnazjum

Poradnik dla nauczycieli przedmiotu.

Druczak K., Minta J., 2013

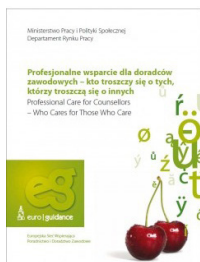
Publikacja skierowana jest do nauczycieli, którzy pracują z młodzieżą uczącą się w gimnazjum. To jedna z propo-

zycji wspierania gimnazjalistów w planowaniu przez nich własnych ścieżek edukacyjno-zawodowych. Celem publikacji jest zwrócenie uwagi nauczycieli przedmiotów na zagadnienia z zakresu poradnictwa edukacyjno-zawodowego, które mają charakter ponadprzedmiotowy i w różnym wymiarze są obecne w edukacji. Dzięki tej książce czytelnicy mogą dowiedzieć się, jak rozwijać kompetencje, zainteresowania i uzdolnienia swoich uczniów.

[Warsztat diagnostyczny doradcy zawodowego](#)
[Przewodnik dla nauczyciela i doradcy](#)

Rosalska, M., 2012

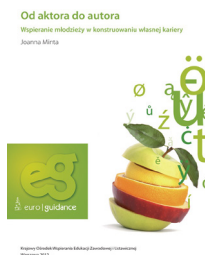
Książka adresowana jest do wszystkich tych, którzy wspierają inne osoby w konstruowaniu i realizowaniu planów edukacyjnych oraz zawodowych. Celem publikacji jest wzmacnianie kompetencji doradczych w obszarze związanym z diagnostyką. Zaprezentowano tu propozycje modeli, schematów diagnostycznych oraz metody, które mogą być wykorzystywane zarówno przez profesjonalnych doradców, jak i nauczycieli czy wychowawców. Publikacja ta pokazuje w jaki sposób przeprowadzić diagnozę niekoniernie wykorzystując do tego celu test.

[Od aktora do aktora](#)
[Wspieranie młodzieży w konstruowaniu własnej kariery](#)

Minta J., 2012

Tytuł publikacji odnosi się do prac M. Savickasa.

Celem publikacji jest przybliżenie wybranych, nowych koncepcji poradnictwa kariery. Przedstawiono tu także elementy warsztatu pracy doradcy kariery, które szczególnie mogą pomóc młodym ludziom i wszystkim, którzy ich wspierają w procesie projektowania i realizacji celów istotnych z punktu widzenia kariery. W publikacji przedstawiono także obszerny zestaw przykładowych, konkretnych zadań i ćwiczeń, które można wykorzystać w pracy w obszarze projektowania kariery.

Wspieranie młodzieży w konstruowaniu własnej kariery
Joanna Minta

[Informator o zawodach szkolnictwa zawodowego](#)

Obidniak D., Pfeiffer A., Suliga M., 2013

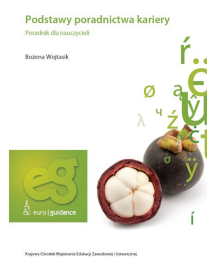
To jedna z najbardziej popularnych publikacji z projektu Euroguidance. Została ona pobrana ze strony ponad 25 tysięcy razy. Jest to narzędzie typowo zawodowcnawcze, którego celem jest dostarczenie podstawowych informacji o zawodach, które można zdobyć kształcąc się w różnych typach ponadgimnazjalnych szkół zawodowych. Przedstawiono tu każdy zawód w sposób graficzny, pokazując kwalifikacje z jakich się składa oraz opisując zadania zawodowe. W książce tej można również znaleźć informacje o tym, czy dany zawód może być realizowany w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych czy w rzemiośle. Przedstawiono tu

również warunki pracy w danym zawodzie oraz możliwości rozwoju edukacyjnego i zawodowego.

[Podstawy poradnictwa kariery.](#)

[Poradnik dla nauczycieli](#)

Wojtasik B., 2011

Publikacja adresowana jest do nauczycieli, którzy chcą uczestniczyć w kreowaniu kariery życiowej swoich uczniów. Polecana jest szczególnie tym osobom, które nie mają przygotowania kierunkowego z doradztwa zawodowego a realizują zagadnienia z zakresu doradztwa. Opracowanie to nakreśla teoretyczne podstawy poradnictwa kariery, omawia zagadnienia związane z poradnictwem kariery dla młodzieży w sektorze edukacji oraz przedstawia metody działania nauczyciela jako doradcy kariery zarówno w indywidualnym, jak i grupowym poradnictwie.

Publikacja ta jest wsparciem dla wychowawców. To materiał do systematycznej, trwającej trzy lata pracy doradczej z uczniami i ich rodzicami. Zaproponowano w nim zarówno treści metodyczne jak i praktyczne do realizacji lekcji wychowawczych oraz spotkań z rodzicami. W każdym roku nauki przewidziano po 4 moduły dla uczniów i po dwa dla rodziców. Wychowawca dostaje kompletne materiały do pracy. Każdy z modułów składa się z dwóch części: teoretycznego wprowadzenia i scenariusza do zajęć. Pakiet wzbogacono o gotowe prezentacje oraz animowane filmiki. Zaleca się, by przy pracy z poradnikiem każdy z uczniów miał swoją teczkę, w której będzie gromadził prace, ćwiczenia i zadania domowe, co umożliwi w łatwiejszy sposób kontrolę jego postępów na przestrzeni trzech lat.

[ABC doradcy zawodowego.](#)

[Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych.](#)

[Materiały dla szkolnego doradcy zawodowego](#)

[Materiały dla szkolnego doradcy zawodowego](#)

Sołtysińska G., 2010

Dla osób pracujących z uczniami ze SPE może być pomocna właśnie ta publikacja. W książce zostały omówione najczęściej występujące schorzenia i nieprawidłowości w stanie

zdrowia. Opisano przeciwwskazania zdrowotne do wykonywania zawodów oraz zamieszczono wskazówki do pracy z uczniami z niepełnosprawnościami i ich rodzicami.

Pakiet *Rozwijam skrzydła*.

W jego skład wchodzi:

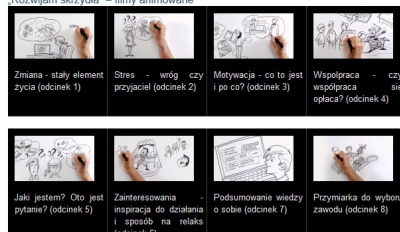
- ▼ [Poradnik metodyczny dla wychowawców gimnazjum w zakresie doradztwa zawodowego](#)
Druczak K., Mańturz M., Mrozek M., 2013

Publikacja ta jest wsparciem dla wychowawców. To materiał do systematycznej, trwającej trzy lata pracy doradczej z uczniami i ich rodzicami. Zaproponowano w nim zarówno treści metodyczne jak i praktyczne do realizacji lekcji wychowawczych oraz spotkań z rodzicami. W każdym roku nauki przewidziano po 4 moduły dla uczniów i po dwa dla rodziców. Wychowawca dostaje kompletne materiały do pracy. Każdy z modułów składa się z dwóch części: teoretycznego wprowadzenia i scenariusza do zajęć. Pakiet wzbogacono o gotowe prezentacje oraz animowane filmiki. Zaleca się, by przy pracy z poradnikiem każdy z uczniów miał swoją teczkę, w której będzie gromadził prace, ćwiczenia i zadania domowe, co umożliwi w łatwiejszy sposób kontrolę jego postępów na przestrzeni trzech lat.

Publikacja ta jest wsparciem dla wychowawców. To materiał do systematycznej, trwającej trzy lata pracy doradczej z uczniami i ich rodzicami. Zaproponowano w nim zarówno treści metodyczne jak i praktyczne do realizacji lekcji wychowawczych oraz spotkań z rodzicami. W każdym roku nauki przewidziano po 4 moduły dla uczniów i po dwa dla rodziców. Wychowawca dostaje kompletne materiały do pracy. Każdy z modułów składa się z dwóch części: teoretycznego wprowadzenia i scenariusza do zajęć. Pakiet wzbogacono o gotowe prezentacje oraz animowane filmiki. Zaleca się, by przy pracy z poradnikiem każdy z uczniów miał swoją teczkę, w której będzie gromadził prace, ćwiczenia i zadania domowe, co umożliwi w łatwiejszy sposób kontrolę jego postępów na przestrzeni trzech lat.

Rozwijam skrzydła – filmy animowane

- ▼ [Prezentację do poradnika](#)
- ▼ [Filmy animowane do poradnika](#)
- ▼ [Jak pomóc rozwijać skrzydła?](#)
[Broszura dla rodziców uczniów gimnazjum](#)
Druczak K., 2013

Dopełnieniem pakietu jest publikacja skierowana do rodziców uczniów gimnazjum chcących pomóc swojemu dziecku w wyborze szkoły ponadgimnazjalnej. W broszurze zawarto istotne informacje przydatne do

wsparcia dzieci w tym trudnym okresie. Ma ona umożliwić rodzicom pełniejsze włączenie się w proces przygotowania dzieci do wyboru szkoły. Znajdują się w niej m.in. informacje, które mogą być przydatne podczas rozmów z dziećmi na temat ich decyzji edukacyjno-zawodowych.

Kolejną pozycją do pracy z filmami z zakresu doradztwa mogą być [Scenariusze zajęć z wykorzystaniem cyklu filmów „Drogi Zawodowe”](#). W filmach tych przedstawiono różne aspekty ważne z perspektywy młodej osoby w sytuacji wyboru

szkoły i dalszej drogi życiowej. Każdy scenariusz opiera się na wykorzystaniu około 5-minutowego filmu z cyklu pt. „Drogi zawodowe”. Po projekcji filmu warto zapytać uczniów o ich odczucia i wrażenia. Jeżeli grupa chciałaby po-

rozmawiać o filmie warto odłożyć realizację zaproponowanych ćwiczeń i oddać inicjatywę uczniom. Filmy mają być inspiracją dla uczniów, ale również dla nauczycieli, w tym także do wprowadzania własnych pomysłów lub modyfikowania proponowanych ćwiczeń. Przeprowadzane zajęcia powinny być jak najbardziej atrakcyjne i skłaniać do refleksji różne grupy uczestników zajęć. Dlatego też w scenariuszach zaproponowano alternatywne ćwiczenia. Kliknij screen poniżej aby przejść do źródła z filmami.

Drogi Zawodowe - Satysfakcja cz. 10

Następnym źródłem publikacji z zakresu doradztwa jest strona MRPiPS, na której można znaleźć [zeszyty informacyjno-metodyczne doradcy zawodowego](#). Jest ich ponad pięćdziesiąt. Poruszają one aspekty takie jak rozwój polityki poradnictwa zawodowego czy innowacyjne narzędzia i metody w poradnictwie i doradztwie kariery. Część z tych publikacji dostępna jest również w wersji dwujęzycznej - po polsku i po angielsku. Poniżej przedstawiono przykładowe zeszyty, które można pobrać ze strony.

Inną publikacją wartą polecenia jest wypracowany w ramach projektu NAVIGUIDE [Międzyna-](#)

rodowy zbiór metod z zakresu z doradztwa z różnymi grupami odbiorców.

projektu poza książką znajduje się wyszukiwarka poszczególnych ćwiczeń z opracowania umożliwiające filtrowanie ze względu na obszar tematyczny, rodzaj ćwiczenia, grupę docelową czy czas trwania.

Osoby zainteresowane nowymi podejściami w doradztwie zawodowym powinny zerknąć na publikację [Poradnictwo socjodynamiczne. Praktyczne podejście do nadawania znaczeń.](#) Jest to tłumaczenie książki SocioDynamic

Counselling: A Practical Approach to Meaning Making autorstwa Vance'a Peave'ego zrealizowane w ramach międzynarodowego projektu. Można w niej znaleźć nie tylko opis podejścia socjodynamicznego, ale również metod stosowanych przez Peave'ego takich jak np. mapowanie. W [raporcie z projektu](#) natomiast znajdują się konkretne opisy sesji prowadzonych tą metodą.

Narzędzia

Doradcy zawodowi często zgłaszają problem, jakim jest brak narzędzi. Chcieliby mieć łatwiejszy dostęp do testów, które mogliby wykorzystać w pracy z uczniami. Szkoła nie zawsze dys-

ponuje środkami na ich zakup. Jednym z celów tej publikacji jest wskazanie bezpłatnych źródeł narzędzi. Będą to zarówno testy, jak i inne formy diagnostyczne. Narzędzi do pracy jest wiele i ciągle na rynku pojawia się coś nowego. Jedne z nich są bardziej zachwalane przez nauczycieli doradców, inne mniej. Często wynika to z indywidualnych preferencji doradców. Jest to zrozumiałe, gdyż każdy doradca jest inny i potrzeby jego klientów też się różnią. Czasami jest również tak, że osoby udzielające wsparcia nie znają szerokiej oferty narzędzi do pracy, znają kilka z nich i to właśnie one wykorzystywane są w ich pracy.

W wyniku konkursu organizowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w 2008 r. pt. *Opracowanie narzędzi diagnostycznych i materiałów metodycznych wspomagających proces rozpoznawania predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów* powstała szeroka baza narzędzi do pracy dla doradców zawodowych. Znajdują się one na stronie portalu KOWEZiU www.doradztwo.koweziu.edu.pl w zakładce [Vademecum doradztwa zawodowego](#) i na stronie [SCHOLARIS](#). Powstałe narzędzia to:

[DIAPREZAMUS](#)

Narzędzie diagnostyczne umożliwiające badanie predyspozycji oraz zainteresowań zawodowych młodzieży uczącej się (uczniów szkół podstawowych klasy IV-VI, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych). Na projekt Diaprezamus składa się pakiet diagnostyczno-metodyczny, który zawiera:

- ▼ Kwestionariusz Predyspozycji i Zainteresowań Zawodowych (wersja PDF),

- ▼ Aplikację do zainstalowania na komputerze zawierającą materiały metodyczne dla nauczycieli, uczniów oraz rodziców,
- ▼ Instrukcję obsługi aplikacji.

Założeniem projektu było wsparcie procesu orientacji zawodowej dzieci i młodzieży w taki sposób, by koncentrować się na możliwościach tkwiących w osobie. Narzędzie diagnostyczne dostosowano do różnych wiekowo grup odbiorców. Dla najmłodszych kwestionariusz predyspozycji przedstawiono w postaci gry. Dla starszych grup dostosowywano pytania zarówno pod względem ilości, jak i trudności. Uzupełnieniem projektu są materiały informacyjno-metodyczne. Przygotowano osobne treści dla uczniów, dla doradców zawodowych/nauczycieli i dla rodziców.

LABIRYNT ZAWODÓW

To kolejne narzędzie powstałe w ramach konkursu. Jest to niewerbalny test predyspozycji i zainteresowań zawodowych kierowany do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Narzędzie dla każdej z grup różni się nieco wersjami, normami oraz sposobem i zakresem interpretacji wyników. Dla każdej z grup przygotowano też inny rodzaj wsparcia po diagnozie, czyli konkretne

multimedialne zasoby informacji zawodowej.

Dla uczniów przygotowano m.in.:

- ▼ prezentacje;
- ▼ opisy przykładowych zawodów z każdej

z branż Przewodnika po zwodach przygotowanego w ramach projektu,

- ▼ multimedialne spacerunki po przykładowym zawodzie z każdej branży.

Koncepcja narzędzia oparta jest o wybór zdjęć i wywodzi się z technik projekcyjnych. Wyjątkową zaletą tego testu jest zdecydowanie mniejsza podatność na ograniczenia uczniów wynikające ze sprawności posługiwania się językiem czy środowiska, z którego uczeń się wywodzi. Z programu tego mogą korzystać również osoby niedosłyszące oraz niepełnosprawne intelektualnie, które mogą gorzej sobie radzić w teście werbalnym. Test jest przygotowany wyłącznie w wersji komputerowej.

MŁOKOZZ

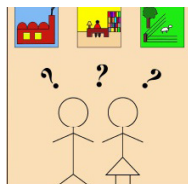
Młodzieżowy Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych, czyli narzędzie służące do diagnozy i autodiagnozy zainteresowań zawodowych uczniów, a w szczególności – uczniów

ostatnich klas szkoły podstawowej, gimnazjum oraz osiemnastoletniej młodzieży. Narzędzie zostało oparte o koncepcję Hollanda. Ma ono odpowiadać na potrzeby doradców i uczniów, szczególnie tych, którzy kończą pewien etap edukacji

i stoją przed wyborem dalszej drogi kształcenia lub pracy.

ROZPOZNAWANIE PREDYSPOZYCJI I ZAINTERESOWAŃ

To pakiet zawierający testy dla trzech grup wiekowych: dla ucznia szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej. Oprócz testów w skład

pakietu wchodzi publikacje dla uczniów i rodziców oraz poradnik metodyczny, którego celem jest zwrócenie uwagi nauczycieli, pedagogów i doradców na wagę oraz znaczenie planowania drogi edukacyjnej i zawodowej uczniów na każdym etapie edukacji. Szczególnie przydatne w pracy nauczyciela mogą być przykładowe scenariusze zajęć dla uczniów z poszczególnych grup wiekowych. Mogą być one modyfikowane, uzupełniane i rozwijane.

VADEMECUM TALENTU - ZINTEGROWANA OCENA PREDYSPOZYCJI I ZAINTERESOWAŃ

Główną częścią tego projektu jest portfolio, które tworzy uczeń. Poczynając jest to pusta forma zawierająca ćwiczenia, które w miarę pracy z narzędziem powinny być uzupełniane treścią przez ucznia. Podsumowaniem pracy jest stworzenie przez niego wizji jego własnej kariery. Zawiera narzędzia ułatwiające gromadzenie i porządkowanie informacji związanych z własnym rozwojem zawodowym i pomaga dokonywać przemyślnych decyzji na temat tego, jaką szkołę czy zawód wybrać. Elementem Vademecum są również arkusze do pracy. Występują one w czterech rodzajach dla każdej z grup wieko-

wych. Są to: arkusz samooceny dla ucznia, arkusz wsparcia od rówieśnika, arkusz wsparcia od nauczyciela/pedagoga/doradcy zawodowego i arkusz wsparcia od rodzica. Projekt ten skierowany jest do trzech grup wiekowych uczniów szkoły podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej. W skład narzędzia wchodzi wiele produktów i są to m.in. test, broszura dla rodziców, podręcznik mentora czy scenariusze zajęć grupowych.

WSPARCIE METODYCZNE PROCESU ROZPOZNAWANIA PREDYSPOZYCJI ZAWODOWYCH UCZNIÓW

wsparcie metodyczne
procesu rozpoznawania
predyspozycji
zawodowych uczniów

Jest to kwestionariusz bazujący na koncepcji Johna Hollanda badający predyspozycje i zainteresowania zawodowe uczniów. Przygotowano wersje kwestionariusza dla różnych grup wiekowych: uczniów III i VI klas szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Narzędzie testujące stworzone zostało w postaci aplikacji na komputery. Po przeliczeniu punktów wyniki testu prezentowane są w dwojaki sposób. Po pierwsze, w formie opisowej, zawierającej szczegóły dotyczące wykorzystywanych w analizie skal (realistycznej, badawczej, artystycznej, społecznej, przedsiębiorczej, konwencjonalnej), po drugie zaś, w postaci wykresu. Kwestionariusz może być stosowany jako narzędzie do samobadania.

OPRACOWANIE NARZĘDZI DIAGNOSTYCZNYCH - WYBIERAM ZAWÓD

Pakiet ten zawiera wiele kwestionariuszy do badania uczniów ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Przykładowo

dla uczniów szkół podstawowych przewidziano następujące narzędzia badawcze:

- ▼ Kwestionariusz nastawień intrapersonalnych, interpersonalnych i nastawień wobec świata
- ▼ Kwestionariusz radzenia sobie w sytuacjach trudnych
- ▼ Skala postaw twórczych i odtwórczych
- ▼ Test barwy preferencji zawodowych.

Każdy z powyższych kwestionariuszy przewidziano dla dwóch grup uczniów klas I-III i klas IV-VI. Poza kwestionariuszami w pakiecie dostępne jest wiele publikacji zarówno dla uczniów, rodziców jak i dla doradców zawodowych. W projekcie stworzono również pięć krótkich filmów z cyklu poznajemy zawody dostosowanych dla różnych grup wiekowych.

[POZNAJ SWOJE ZAINTERESOWANIA I ŚWIAT SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO](#)

Kolejnym pakietem powstałym w ramach tego samego konkursu jest „Poznaj swoje zainteresowania i świat szkolnictwa zawodowego”. Jest to program komputerowy stworzony po to, by wspierać ucznia na drodze zawodowego rozwoju i planowania ścieżki kariery. Uczeń może w aplikacji wykonać samodzielnie test, który pomoże mu określić i lepiej rozpoznać własne zainteresowania zawodowe. Do pakietu dołączono również charakterystyki zawodów, do wykonywania których przygotowują zasadnicze szkoły zawodowe, technika czy też szkoły policealne. Ze względu na to, że narzędzie

powstawało jeszcze przed reformą kształcenia zawodowego informacje na temat szkolnictwa zawodowego nie będą w nim aktualne. Uzupełnieniem narzędzia są przewodniki i poradniki dla ucznia, nauczyciela i rodzica.

[TALENT GAME](#)

Talent Game

Jest to narzędzie diagnostyczne w postaci gry komputerowej Tajemnice Aeropolis. Fabuła gry zakłada, że

młoda osoba poszukuje swojego zaginionego ojca i odkrywa sześć krain, które reprezentują poszczególne obszary zawodowe z koncepcji Hollanda. Gra jest przeznaczona dla trzech grup wiekowych - osób powyżej siódmego, dwunastego i szesnastego roku życia. Poza grą Talent Game zawiera przewodnik do narzędzia, w którym opisano m.in. proces normalizacji oraz przewodnik dla doradców i poradnik dla uczniów.

W bieżącym roku wydana zostanie kolejna pula narzędzi do pracy dla doradców. W kolejnym konkursie ogłoszonym w 2013 r. zaplanowano stworzenie narzędzi i materiałów metodycznych wspomagających pracę nauczycieli i doradców zawodowych. W ramach konkursu przewidziano, że nowo powstałe produkty muszą spełniać choć jedno z wymienionych kryteriów:

- ▼ mają być w wersji multimedialnej lub innej aktywizującej ucznia i przedstawiać wszystkie zawody szkolnictwa zawodowego,
- ▼ mają służyć diagnozowaniu/bilansowaniu kompetencji osób dorosłych z wykorzystaniem w rozmowie doradczej „podejścia zorientowanego na klienta” Carla Rogersa,

- ▼ mają służyć aktywizacji uczniów i umożliwić doradcy rozpoczęcie dialogu z uczniem oporującym,
- ▼ mają obejmować narzędzia diagnostyczne i materiały metodyczne wspomagające proces rozpoznawania i określania predyspozycji, zainteresowań zawodowych i uzdolnień przedsiębiorczych oraz pozwalając na monitorowanie przebiegu ich rozwoju w trakcie nauki w szkole¹⁶.

W konkursie premiowano dodatkowo projekty:

- ▼ skierowane do dorosłych uczęszczających do szkół dla dorosłych oraz placówek systemu oświaty, w tym centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego,
- ▼ w ramach których powstają narzędzia diagnostyczne opracowane na podstawie aktualnych teorii dotyczących rozwoju zawodowego, poza koncepcją Hollanda,
- ▼ w ramach których powstają produkty uwzględniające uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- ▼ przewidujące swym działaniem przygotowanie krótkich (8-10 min.) filmów prezentujących wszystkie zawody z klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego¹⁷.

Poszczególne produkty z konkursów najprościej w wyszukiwarce odnaleźć poprzez wpisane w odpowiednie pole numeru konkursu. Ten numer to:

¹⁶ <https://www.ore.edu.pl/konkurs-nr-2pokl3432013/zasady-konkursu?download=2018:dokumentacja-konkursowa>

¹⁷ tamże

2/POKL/3.4.3/2013. Wszystkie produkty zostaną nieodpłatnie upowszechnione przez [wyszukiwarke produktow projektow konkursowych ORE IP2](#). Wpisując w wyszukiwarke na stronie frazę DORADZTWO uzyskujemy również dostęp do innych materiałów, w tym testów z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Poniżej przedstawiono wybrane projekty konkursowe i opisano ich produkty.

NOWOCZESNE ROZWIĄZANIA W DORADZTWIE ZAWODOWYM

W ramach tego projektu stworzono narzędzie diagnostyczne Kalejdoskop Kariery, które składa się z:

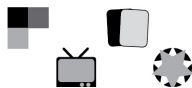
- ▼ zestawu dyspozycji do wywiadów indywidualnych,
- ▼ scenariuszy zajęć grupowych wraz z kartami autodiagnozy,
- ▼ 26 kart dyskusyjnych JobBox,
- ▼ gry multimedialnej Klocki kariery
- ▼ cyklu 194 filmów o zawodach Zawodowcy¹⁸.

¹⁸ <http://www.ore.hm.pl/produkty/6>

Elementy te mogą być wykorzystane do pracy z uczniem jako całość lub, w zależności od potrzeb, każdy z nich może być zastosowany oddzielnie. Narzędzie diagnostyczne nawiązuje do założeń teoretycznych następujących badaczy: Johna Krumboltza, Ricka Jarowa, Fritza Schützego, Petera Alheita oraz Carla Rogersa. Teoria społecznego uczenia się dotycząca podejmowania decyzji, koncepcja uczenia się (ze) szczęśliwych zbiegów okoliczności Krumboltza, a także koncepcja antykarierologii Jarowa to główne założenia teoretyczne narzędzia. Ich uzupełnienie stanowi podejście biograficzne w pracy indywidualnej, a inspiracją tutaj są opracowania Schützego, Alheita a także poradnictwo skoncentrowane na kliencie Rogersa. Narzędzie to z jednej strony wskazuje na szeroki wachlarz możliwości, jaki staje przed klientem a z drugiej wskazuje na nieprzewidywalne aspekty rzeczywistości. Zastosowane narzędzie ma służyć bilansowaniu kompetencji i aktywizowaniu uczniów szkół gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, słuchaczy szkół dla dorosłych, uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. W poradniku znajdują się scenariusze zajęć grupowych. Przy każdym ćwiczeniu uwzględniono czas jego trwania, zaproponowano pytania otwierające i pomocnicze oraz użycie innych elementów z pakietu, jeśli mogą one wzbogacić pracę na dany temat. Jest to akcentowane małymi ikonkami poszczególnych produktów polecanych do użycia w danym ćwiczeniu jak pokazano poniżej.

ystać z wybranych filmów Zawodajalnej Klocki wiedzy, umiejętności y Jak w kalejdoskopie lub kart dys-

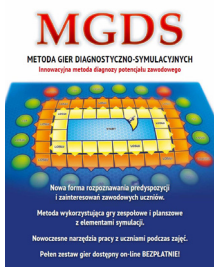
OD DIAGNOZY DO DZIAŁANIA!

Projekt ten obejmuje dwa przewodniki metodyczne [Przewodnik metodyczny dla osób pracuj-](#)

[cych z wykorzystaniem metody gier diagnostyczno-symulacyjnych](#)

i [Scenariusze gier diagnostyczno-symulacyjnych.](#) Uzupełnieniem pakietu jest przewodnik dydaktyczny [Jak szkolić z zastosowania metody gier diagnostyczno-symulacyjnych.](#)

Pierwszy przewodnik opisuje

Metodę Gier Diagnostyczno-Symulacyjnych (MGDS) oraz podłoże teoretyczne, jakim była koncepcja M. Savickasa. Wskazuje również możliwości zastosowania i wdrożenia metody. W podręczniku znajdują się także wyniki normalizacji narzędzi diagnostycznych będących elementem MGDS, arkusze obserwacyjne do monitorowania kompetencji zawodowych oraz mocnych i słabych stron uczniów. Drugi przewodnik metodyczny zawiera 18 scenariuszy gier diagnostyczno-symulacyjnych. Każda z gier składa się ze skróconego opisu celu, opisu grupy, w której gra może być zastosowana, założeń teoretycznych, warunków przeprowadzenia gry i materiałów niezbędnych do realizacji gry. W przewodniku tym znajdują się również informacje na temat czasu trwania poszczególnych gier, metod i formy pracy a także wskazówki na temat modyfikacji poszczególnych gier. Poza szczegółowymi scenariuszami doradca znajdzie praktyczne wskazówki do pracy. Do każdej z zaproponowanych gier zostały przygotowane skale diagnostyczne. Badają one m.in. kompetencje przedsiębiorcze, kreatywność czy style podejmowania decyzji. Gry uwypakują aspekt doświadczeniowy, dzięki czemu aktywizują osoby uczestniczące w procesie diagnozy i rozwoju. W pakiecie jest również komplet [załączników graficznych](#) do wydruku.

PERSPEKTYWY EDUKACYJNO-ZAWODOWE

To projekt którego produkty mają wspomagać świadome kształtowanie ścieżek edukacyjno-zawodowych i podejmowanie decyzji w zakresie dalszego kształcenia oraz zatrudnienia. Narzędzie skupia się w głównej mierze na samowiedzy czyli wiedzy ucznia o samym sobie, świadomości własnych kompetencji i zainteresowań, ograniczeń i możliwości. Jeśli jest ona trafna, to pozwala podejmować racjonalne decyzje zawodowe. Produktem projektu jest aplikacja komputerowa dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. W skład aplikacji wchodzi GRA DIAGNOSTYCZNA - diagnozująca zainteresowania zawodowe, predyspozycje zawodowe i kompetencje przedsiębiorcze oraz generująca rekomendacje zawodowe, GALERIA ZAWODÓW - z multimedialnymi prezentacjami zawodów i PLANER KARIERY - do planowania kariery edukacyjno-zawodowej. Oprócz tego w projekcie stworzono zestaw 194 filmów o zawodach szkolnictwa zawodowego. I dwa poradniki - jeden dla ucznia a drugi dla doradcy zawodowego. Istotnym elementem gry diagnostycznej jest analiza 15 kompetencji przedsiębiorczych. W raporcie z badania, jaki otrzymuje uczeń, znajduje się sumaryczna ocena poziomu przedsiębiorczości oraz wyniki uzyskane w ramach poszczególnych kompetencji. Ciekawą składową projektu jest plener kariery, który zawiera drzewo samowiedzy. Rola drzewa polega na stworzeniu takiego obrazu swojej osoby, który pomoże w zbudowaniu choć w przybliżeniu wizji własnej przyszłości w kontekście edukacyjno-zawodowym. Do budowy planera zastosowano koncepcję M. Savickasa.

NCA - NEW COMPETENCE AND ABILITY

W ramach projektu powstały krótkie 10-minutowe filmy wg nowej klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego. Część z nich jest już dostępna poprzez [kanał youtube](#). Przykładowo można obejrzeć

tam film o zawodzie stroiciel fortepianów, technik rybołówstwa morskiego czy technik technologii ceramicznej. Kolejnym produktem projektu jest program komputerowy Mapa Kwalifikacji zawodowych. Poza tym stworzono także materiały/narzędzia służące diagnozowaniu/bilansowaniu kompetencji osób dorosłych oparte o teorię Predigera i Vansickle'a i Savickasa, czyli teczkę doradcy. Można w niej znaleźć scenariusze rozmowy oparte na koncepcji Carla Rogersa, zestawy pytań, karty doradcze, testy diagnozujące oraz tak zwaną Kartę Kompetencji. Pracujący z narzędziem uczniów uzyska podsumowanie posiadanych kompetencji wraz z grupą zawodów i listą kierunków kształcenia (w tym kwalifikacyjnych kursów zawodowych/

pozaszkolnych form kształcenia). Dodatkowo jego wyniki zostaną ujęte w portfolio (papierowym i elektronicznym). Uzyskane informacje zostaną powiązane z suplementem Europass. W ramach projektu opracowano również poradniki dla osoby diagnozowanej i doradcy/diagnosty.

KOMPETENTNY DORADCA ZAWODOWY

Celem projektu było opracowanie, wdrożenie i upowszechnienie nowych narzędzi diagnostycznych oraz podniesienie kompetencji doradców zawodowych i nauczycieli realizujących doradztwo zawodowe w zakresie stosowania narzędzi do diagnozy preferencji i predyspozycji zawodowych.

Pośrednim celem natomiast była poprawa jakości procesu doradztwa zawodowego, tak aby zachęcić młodych ludzi do korzystania z pomocy profesjonalistów. W ramach projektu powstał pakiet materiałów, na który składa się:

- ✓ Poradnik dla doradców zawodowych
- ✓ Poradnik dla nauczycieli
- ✓ Poradnik dla gimnazjalistów
- ✓ Poradnik dla rodziców
- ✓ Poradnik dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych
- ✓ Podręcznik testu – książka użytkownika (wersje dla uczniów gimnazjum i liceum)
- ✓ Podręcznik testu – książka użytkownika (wersje dla uczniów gimnazjum i liceum).

Cały **pakiet** dostępny jest na stronie projektu.

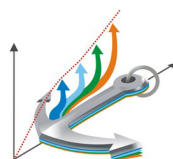
QUO VADIS?

To narzędzie w postaci programu komputerowego – nowego testu do badania zainteresowań zawodowych oraz społeczno-emocjonalnych, motywacyjnych i poznawczych kompetencji uczniów i osób

dorosłych. Narzędzie w swojej konstrukcji wykorzystuje wiele teorii psychologicznych i koncepcji doradztwa zawodowego oraz projektowania kariery. Są to m.in. koncepcja przestrzeni zawodowej Predigera, inteligencji wielorakiej Gardnera czy kompetencji społecznych Argyle'a. Poza testem przygotowano pakiet materiałów metodycznych w postaci m.in. scenariuszy warsztatów aktywizacji zawodowej dla różnych grup wiekowych. Przykładowe tematy warsztatów to analiza ogłoszeń o pracę, mowa ciała, autoprezentacja, rozmowa kwalifikacyjna czy nowe zawody. W ramach projektu stworzono także zestaw gier symulacyjnych w wersji dla uczniów gimnazjum i dorosłych.

KOTWICE KARIERY

To narzędzie opracowano do kompleksowego diagnozowania predyspozycji zawodowych uczniów zdolnych. Oprócz testu przygoto-

wano także produkty przygotowujące uczniów zdolnych do odpowiedzialnego planowania swojej przyszłości.

Na materiały powstałe w ramach projektu składają się:

- ▼ narzędzie diagnostyczne dla uczniów I, II i III klasy gimnazjum *Kotwice mojej kariery*. Można je pobrać i zainstalować na swoim serwerze w szkole lub korzystać z wersji dostępnej na stronie. Wersja papierowa testu jest dostępna w poradniku *Kotwice kariery*,
- ▼ poradnik dla uczniów *Punkt ciężkości*. Zawiera on opis kotwic kariery i 50 kart pracy,
- ▼ poradnik dla nauczycieli i doradców zawodowych *Kotwice kariery*, który zawiera: opisy sylwetki ucznia zdolnego i współczesnego modelu kariery, model teoretyczny narzędzia diagnostycznego, scenariusze zajęć doradczych z kartami pracy i propozycje ćwiczeń do treningu samorozwoju oraz wzór opinii, która może być wystawiana uczniowi po procesie doradczym,
- ▼ filmy *Moje pasje* - 7 odcinków, których bohaterowie reprezentują poszczególne kotwice kariery. Propozycja wykorzystania filmów w procesie doradczym znajduje się w poradniku dla nauczycieli,
- ▼ aplikacja mobilna z ćwiczeniami *Strefa Rozwoju* może być wykorzystywana w procesie doradczym przez ucznia samodzielnie,
- ▼ broszura dla rodziców *Moje dziecko jest zdolne. Poradnik dla odpowiedzialnych rodziców gimnazjalistów*.

MÓJ ZAWÓD MOJA PRZYSZŁOŚĆ

Produkty projektu przeznaczone dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz osób dorosłych uczących się lub zamierzających podjąć naukę.

Wypracowano następujące materiały:

- ▼ informator o wszystkich zawodach z klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego,
- ▼ filmy promujące zawody,
- ▼ aplikację multimedialną i ankiety badające predyspozycje uczniów do danego zawodu.

ROZPOZNAWANIE PREDYSPOZYCJI ZAWODOWYCH I ZAINTERESOWAŃ – ŻYCIOWYM DROGOWSKAZEM DLA MŁODZIEŻY

Celem głównym tego projektu było zwiększenie możliwości rozpoznawania predyspozycji zawodowych i zainteresowań uczniów gimnazjów ogólnodostępnych i specjalnych (MOS, MOW) poprzez opracowanie i wystandaryzowanie narzędzi diagnostycznych do samooceny dla ucznia oraz materiałów metodycznych wspomagających działania diagnostyczne dla nauczyciela.

Produktami projektu są:

- ▼ [materiały metodyczne](#) w których skład wchodzi: [przewodnik dla nauczyciela](#), [przewodnik dla ucznia](#), [arkusz obserwacyjny dla nauczyciela/opiekuna/wychowawcy](#), zestaw aplikacji multimedialnych oraz [scenariusze/instrukcje do aplikacji multimedialnych](#),
- ▼ [narzędzia diagnostyczne dla uczniów kl. I-III gimnazjum](#)- w tym testy papier-ołówek oraz testy w wersji online,
- ▼ [materiały informacyjne](#) dla rodziców i opiekunów.

EDUKACYJNE FORUM KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH

W ramach projektu powstały materiały metodyczne wspomagające proces rozpoznawania predyspozycji i zaintereso-

wań zawodowych uczniów takie jak:

- ▼ Katalog Kwalifikacji Zawodowych służący do zapoznania ze wszystkimi 255 kwalifikacjami z zawodów szkolnictwa zawodowego. Katalog jest dostępny w formacie pdf na stronie projektu. Katalog Kwalifikacji Zawodowych dopełniają Zdydaktyzowane Karty Pracy z uczniem w formie gotowych zestawów ćwiczeń aktywizujących,
- ▼ Multimedialny Katalog Zawodów, który obejmie 194 zawody wraz z możliwymi ścieżkami ich zdobywania oraz wskazówki do dalszego rozwoju ze zdjęciami, animacjami, wywiadami z osobami wykonującymi dany zawód. Za pomocą interaktywnych gier i aplikacji użytkownik może sprawdzić swoje predyspozycje do konkretnego zawodu,
- ▼ Poradniki metodyczne zawierające niezbędne wskazówki do pracy z produktami projektu dla uczniów poszczególnych typów szkół, nauczycieli, specjalistów z zakresu doradztwa zawodowego i rodziców,

Inne narzędzia i metody do wykorzystania w pracy doradczej finansowane ze środków europejskich zrealizowane poza konkursem MEN:

[TEST „EDUKACJA - ZAWÓD”](#)

To elektroniczne narzędzie do oceny uwarunkowań edukacyjno-zawodowych uczniów ulti-

twiające podjęcie decyzji o wyborze dalszej ścieżki kształcenia lub rozwoju zawodowego licealistów. Test „Edukacja - Zawód” ujmuje osobowe uwarunkowania edukacyjno-zawodowe licealistów rozumiane jako zbiór zainteresowań, predyspozycji, postaw, uzdolnień, umiejętności i cech osobowości, istotnych przy wyborze kierunku edukacji na poziomie studiów wyższych¹⁹. Oprócz testu, filmów instruktażowych i poradników opisujących stosowanie produktów w projekcie stworzono grę symulacyjną dla uczniów. Gra polega na prowadzeniu firmy. Może być ona wykorzystana podczas lekcji przedsiębiorczości.

[INNOWACYJNA METODA KSZTAŁTOWANIA POSTAW EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH MŁODZIEŻY GIMNAZJALNEJ Z TRUDNOŚCIAMI Z WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO.](#)

Innowacyjna metoda kształtowania aktywnych postaw edukacyjno-zawodowych młodzieży gimnazjalnej z trudnościami z województwa dolnośląskiego

Projekt skierowany jest do wychowanków w wieku 13-18 lat z Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych (MOW) oraz Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapeutycznych (MOS), a także świetlic terapeutycznych i gimnazjów (ze szczególnym uwzględnieniem gimnazjów specjalnych). W ramach projektu opracowano trójmodułowy program zajęć dla uczniów. Obejmuje on tematy takie jak:

¹⁹ <http://www.oic.lublin.pl/innowacyjnemetody/narzedzia.html>

- ▼ samoocena i poczucie sprawstwa,
- ▼ kompetencje społeczne: współpraca i zaufanie,
- ▼ kreatywność: pomysłowość i myślenie dywergencyjne.

W ramach projektu wypracowano następujące produkty:

- ▼ konspekty do 15 zajęć podstawowych i 15 uzupełniających (gotowe scenariusze zajęć),
- ▼ materiały dydaktyczne wykorzystywane w poszczególnych modułach wypracowanej metody (obejmują instrukcję i materiały do kserowania dla uczestników),
- ▼ podręcznik metodyczny (zawiera podstawy teoretyczne dla każdego z trzech modułów metody).

Materiały można pobrać ze strony nieodpłatnie po zalogowaniu.

S2C OD SZKOŁY DO KARIERY

Celem projektu S2CPT (Od Szkoły do Kariery)

jest rozwinięcie systemu kierowania karierą, który będzie mógł być wykorzystywany w szkołach zarówno jako niezależna metoda lub jako uzupełniające narzędzie doradcze. System S2CPT jest oparty na wcześniej opracowanym narzędziu: CPT (ang. Career Path Test – Test Ścieżki Kariery). Jest on dostępny on-line. Hasła do systemu S2CPT nadawane są doradcom zawodowym oraz nauczycielom pracującym w obszarze doradztwa zawodowego. By je uzyskać należy skontaktować się mailowo z realizatorem projektu poprzez adres podany na stronie.

DIAGNOZA I WSPOMAGANIE W ROZWOJU DZIECI UZDOLNIONYCH – TEST UZDOLNIEŃ WIELORAKICH I MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Zestaw narzędzi diagnostycznych obejmuje:

- ▼ [TUW. Test Uzdolnień Wielorakich dla uczniów klas 1-3 szkół podstawowych](#)
- ▼ [TUW. Materiały do prezentacji uczniom w trakcie badania. Klasy I-III](#)
- ▼ [TUW. Materiały wypełniane przez ucznia w trakcie badania](#)
- ▼ [TUW. Test Uzdolnień Wielorakich dla uczniów klas 4-6 szkół podstawowych](#)
- ▼ Materiały merytoryczne opisujące istotę koncepcji, właściwości testów oraz sposoby wspomagania uczniów uzdolnionych w rozwoju; [Diagnoza i wspomaganie w rozwoju dzieci uzdolnionych. Test Uzdolnień Wielorakich i materiały dydaktyczne](#)

Podręcznik składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza z nich zawiera koncepcję wspierania ucznia w rozwoju, w tym także diagnozowania jego uzdolnień. Druga część dostarcza materiałów metodycznych do pracy z uczniem uzdolnionym. Zestaw narzędzi diagnostycznych TUW jak i dodatkowe materiały merytoryczne oraz klucze są bezpłatne. Ze względu na konieczność zadbania o to, aby materiały testowe były w należyty sposób chronione, a ich wyniki poufne i rzetelne, instytucje (szkoły podstawowe lub poradnie psychologiczno-pedagogiczne) zainteresowane otrzymaniem klucza do właściwego testu proszone są o przesłanie formularza zgło-

szeniowego dostępnego na stronie po kliknięciu na nazwę projektu.

[INNOWACYJNY PROGRAM PRZYGOTOWANIA DO WYKONYWANIA PRACY ZAWODOWEJ DLA MŁODZIEŻY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ](#)

W ramach projektu powstał pakiet materiałów wspierających młodzież z niepełnosprawnością umysłową wchodzącą na rynek pracy pod nazwą *Jestem dorosły – chcę pracować*. Stanowi on wieloelementowy zbiór pomocy diagnostycznych i dydaktycznych umożliwiający organizację kompleksowego wsparcia młodzieży z niepełnosprawnością umysłową. W skład pakietu wchodzi:

- ▼ Inwentarz preferencji czynności zawodowych osób z niepełnosprawnością umysłową,
- ▼ Skala przystosowania do sytuacji pracy osób z niepełnosprawnością umysłową,
- ▼ Program zajęć przygotowujących młodzież z niepełnosprawnością umysłową do funkcjonowania w sytuacji pracy.

Inwentarz preferencji oraz Skala przystosowania dostępne są również w wersji elektronicznej w postaci programu komputerowego w wersji off-line, który można pobrać ze strony internetowej projektu. Program zajęć natomiast to nie tylko scenariusze i środki dydaktyczne do poszczególnych zajęć ale m.in. przewodnik dla rodziców czy portfolio ucznia. Wszystkie materiały można nieodpłatnie pobrać ze strony.

[PRACA ENTER](#)

To bezpłatne narzędzie, którego celem jest umożliwienie lepszego poznania swojego potencjału zawodowego.

Pomaga określić mocne strony, potrzeby i daje wskazówki osobie, co mogłaby robić w życiu zawodowym. Oprócz testu na stronie znajduje się Przewodnik po rynku pracy, który pomaga znaleźć odpowiedzi na pytania, co robić, gdy np. szukam pracy za granicą, chcę założyć działalność gospodarczą czy zdobyć pierwsze doświadczenia zawodowe. Strona oferuje też katalog zawodów i wiele artykułów na temat rynku pracy. Korzystanie z całości materiałów jest bezpłatne, jednak by zdiagnozować się testem należy założyć konto na stronie.

5 Ciekawe i przydatne strony

www.doradztwo.koweziu.edu.pl

Jeżeli mówimy o stronach z doradztwa to nie sposób nie wspomnieć o portalu KOWEZIU. Można tam znaleźć produkty takie jak publikacje czy narzędzia, ale również wiele ciekawych informacji i pomocne poradcom w trakcie pracy wyszukiwarki. Przykładowo na stronie portalu znajduje się wersja online Informatora o zawodach szkolnictwa zawodowego (w zakładce Wybieram zawód). Za pomocą kilku kliknięć można dowiedzieć się, z ilu kwalifikacji składa się zawód, gdzie można go zdobyć oraz czy ma swoją kontynuację. Wyszukiwarka umożliwia szukanie poprzez nazwy zawodów, kwalifikacji czy typy szkół. Zachowana jest zabawna, rysunkowa forma informatora znanego z wersji pdf i drukowanej. Na stronie można wyszukiwać również informacje z regionów. W tym celu należy kliknąć klocek przedstawiający wybrane województwo. Mamy wtedy możliwość dowiedzieć się, jakie szkoły znajdują się w wojewód-

twie, wyszukać szkołę kształcąca w danym zawodzie czy uzyskać informację, która z instytucji udziela wsparcia doradczego i jakiej grupie odbiorców. Poza tym na portalu znajduje się odnośnik do wyszukiwarki MEN - [MAPA wyklikaj szkołę zawodową](#). Tego typu działania są formą wspomnianego na początku publikacji europejskiego trendu kładącego duży nacisk na informację edukacyjno-zawodową, na którą jest tak duże zapotrzebowanie wśród młodzieży i osób dorosłych.

[KOWEZIU - YouTube](#)

Na kanale KOWEZIU znajduje się ponad 360 materiałów filmowych. Oprócz wspomnianych już wcześniej filmów z publikacji „Rozwijam skrzydła” czy pakietu drogi zawodowe udostępniono tam filmy o zawodach i branżach zawodowych, o doradztwie zawodowym, o wyborach edukacyjno-zawodowych i wiele innych. Nie wszystkie filmy z tego kanału były zrealizowane przez Ośrodek. Niektóre zostały stworzone przez inne instytucje np. IBE (animowany film o Krajowej Ramie Kwalifikacji) czy Rzemiosło (filmy o zawodach) ale uznano, że warto je rozpowszechnić, by mogły być wykorzystywane w pracy przez nauczycieli realizujących zajęcia z doradztwa.

<http://moodle.koweziu.edu.pl/>

Szanowni Państwo,
gorąco zachęcamy do odwiedzania i uczestnictwa na wirtualnych platformach KOWEZIU, które umożliwią wymianną doświadczeń, informacji czy po prostu porozmawiania, nie tylko o poradnictwie zawodowym, przy wirtualnej filizance Terahy.

Chcemy razem z Państwem stworzyć zasoby wiedzy doradczej, aby jakoś poradnictwo zawodowego w sektorze oświaty stało się realne. Jednak bez Państwa aktywnego uczestnictwa platformy nie będą właściwie funkcjonować.

Pozdrawiamy serdecznie,
Zespół Wydziału Poradnictwa Zawodowego

Kolejną ciekawą stroną KOWEZIU, która jest propozycją dla doradców zawodowych jest platforma Moodle Ośrodka. Zarejestrowane osoby - trzeba założyć nieodpłatne konto - znajdą tam wiele przestrzeni do dyskusji, w tym forum doradca zawodowy (DOZA). Ofertą KOWEZIU są także kursy on-line z zakresu doradztwa. Obejmują one wiele tematów takich jak np. poradnictwo na odległość, doradztwo dla uczniów i słuchaczy ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi czy całozyciowe poradnictwo.

[European Lifelong Guidance Policy Network](#)

Ważną stroną dla osób szukających informacji na temat doradztwa/poradnictwa zawodowego to strona European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN) czyli Sieci Całozyciowego Poradnictwa Zawodowego. Najważniejszym celem Sieci ELGPN jest wspieranie rozwoju poradnictwa zawodowego przez całe życie, realizowanego przez instytucje sektora edukacji i publiczne służby zatrudnienia oraz innych partnerów. Aktywności Sieci finansowane są przez Komisję Europejską w ramach Programu Erasmus +. Kraje członkowskie wyznaczają swoich przedstawicieli do prac Sieci. Obecnie jest to 30 krajów. Na stronie można znaleźć informacje o spotkaniach organizowanych w ramach sieci, webinarach oraz newsletter.

<http://europass.org.pl/>

Pracując z dokumentami aplikacyjnymi doradca zawodowy nie powinien zapominać o stronie Europass. Znajdzie na niej wzór CV uznanego w Unii Europejskiej zarówno w wersji polskiej, jak i w innych językach. Należy pamiętać, że Europass to nie tylko Curriculum Vitae,

z czym kojarzona jest głównie ta strona, ale również i inne przydatne dokumenty takie jak Europass – Mobilność. Służy on do potwierdzenia okresów nauki lub szkolenia odbywanych w innym kraju europejskim w ramach wyjazdu zorganizowanego (określanych mianem europejskich ścieżek kształcenia). Na stronie można znaleźć również informacje o suplementach do świadectw i dyplomów oraz o Paszporcie Językowym. Warto wspomnieć, że określając w CV poziom znajomości języka obcego najczęściej używa się form zaproponowanych w dokumentach Europass.

<http://www.epale.pl/>

EPALE to pierwsza ogólnoeuropejska, wielojęzyczna platforma internetowa skierowana do specjalistów w obszarze uczenia się dorosłych. Na platformie znaleźć można wiele ciekawych artykułów zarówno z Polski, jak i z Europy. Jest to też platforma dyskusyjna dla wszystkich specjalistów z zakresu uczenia się osób dorosłych. Działa tam również blog i dostępny jest kalendarz z nadchodzącymi wydarzeniami w całej Europie z zakresu uczenia się osób dorosłych. Strona oferuje również przydatne materiały, opisy dobrych praktyk i możliwość wyszukiwania potencjalnych partnerów do projektów międzynarodowych.

[LOQE](#)

Learning Opportunities and Qualifications in Europe (LOQE) to europejska wyszukiwarka możliwości kształcenia poza granicami kraju. Można przez nią np. uzyskać informację poprzez poziom edukacyjny, lokalizację czy kierunek kształcenia. Wyszukiwarka ta może być

przydatna dla osób pracujących z młodzieżą lub osobami dorosłymi zamierzającymi podjąć kształcenie w innym kraju.

EURODESK

Jest to strona skierowana w głównej mierze do młodzieży i osób z nią pracujących. Poprzez stronę można znaleźć m.in. informacje na temat ofert pracy w Europie, w tym m.in. najważniejsze dane na temat zakładania własnej firmy, dowiedzieć się które kraje poszukują pracowników. Na stronie można również znaleźć wiadomości o studiach w innych krajach europejskich oraz oferty wolontariatu europejskiego. Często jest to szansa na zdobycie pierwszych doświadczeń zawodowych.

<http://www.abc-doradztwo.pl/>

Pod tym adresem znajduje się portal PRE-ORIENTACJA ZAWODOWA. Można tam znaleźć informacje związane z wyborem zawodu, dokumentami aplikacyjnymi (CV i list motywacyjny), pracą za granicą czy jak szukać pracy. W zakładce autotesty znajdują się również kwestionariusze do pobrania.

<http://www.pociagdokariery.pl/>

Małopolski pociąg do kariery to inicjatywa Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie. Strona polecana szczególnie osobom z obszaru Małopolski. Można na niej znaleźć wiele ciekawych aktualności z regionu. Na stronie znajduje się opcja, w której po wpisaniu zawodu można dowiedzieć się, jakie są kolejne kroki, aby rozpocząć karierę w danej profesji. Znajdują się

tam również wyszukiwarki, przez które można znaleźć szkołę, ofertę edukacyjną w regionie, ciekawy projekt czy dobre praktyki.

ZMIANA PROFILU ZAWODOWEGO

To strona dla osób, które myślą o zmianie swojego profilu zawodowego. Jest to bardzo ważna decyzja życiowa i wymaga przyjrzenia się swojej motywacji i rozpatrzenia ewentualnych konsekwencji takiej decyzji. Niejednokrotnie doradców, szczególnie tych pracujących z osobami w CKZiU, odwiedzają osoby, które podjęły właśnie tego typu decyzję i oczekują wsparcia. Strona może być pomocą dla doradcy i jego klienta. Pozwala przyrzeć się aspektom, które powinny być brane pod uwagę w przypadku tego typu decyzji.

<http://www.kluczdokariery.pl>

Na stronie znajduje się wiele przydatnych informacji na temat doradztwa, w tym e-doradztwa, coachingu, rynku pracy i innych. Można tam również znaleźć wskazówki jak zdobyć odpowiednią pracę czy jak planować własną karierę edukacyjno-zawodową.

<http://www.ohp.pl/>

To strona Ochotniczych Hufców Pracy (OHP). Instytucja ta powinna być kojarzona przez każdego doradcę. OHP jest instytucją rynku pracy i zajmuje się uczniami, którzy wypadli z systemu edukacji. Swoje działania kieruje często także do szkół. Poprzez OHP młodzież może znaleźć legalną, wakacyjną pracę. Na stronie można także znaleźć informacje na temat projektów realizowanych przez OHP m.in. „Giną-

ce zawody pomysłem na przyszłość”, „Pomysł na siebie” czy „Gwarancje dla młodzieży”.

ECAM

Elektroniczne Centrum Aktywizacji Młodzieży (ECAM) to platforma dla młodych ludzi poszukujących pracy, mających trudności w nauce, lub problemy z funkcjonowaniem w swoim środowisku. Jest ona prowadzona przez OHP. Poprzez stronę można uzyskać dostęp m.in. do publikacji [Vademecum poszukującego pracy](#) czy [Nie daj się zaskoczyć – poradnik dla młodzieży wchodzącej na rynek pracy](#). Na platformie znajdują się również filmiki dla młodzieży obrazujące z jakiej pomocy może ona skorzystać w OHP.

ZIELONA LINIA

To strona infolinii urzędów pracy. Można na niej znaleźć informacje między innymi na temat tworzenia dokumentów aplikacyjnych. Poprzez stronę można także uzyskać dostęp do webinarium. Wśród oferty znajdują się spotkania online dotyczące kompetencji osobistych czy tworzenia doskonałego CV. Poza tymi związanymi z poszukiwaniem pracy czy prowadzeniem własnej firmy znajdziemy również dostęp do cyklu szkoleń w ramach programu dla dyrektorów i dyrektorek bibliotek [Kieruj w dobrym stylu](#). Oferta zielonej linii jest bardzo szeroka. Na stronie można znaleźć także ciekawe poradniki dla osób poszukujących pracy np. „Poradnik przyszłego pracownika”. Ważną wiadomością dla takich osób będzie zapewne informacja, że poprzez stronę można uzyskać pomoc w nieodpłatnym stworzeniu CV, także w języku angielskim.

Wybierz studia

Portal zawiera oficjalne informacje o kierunkach studiów oraz zewnętrzne oceny ich jakości. Wyszukiwarka umożliwia przyjrzenie się kierunkom studiów ze względu na uczelnię, na której kierunek jest wykładany, tym czy jest to placówka publiczna czy niepubliczna, ze względu na typ studiów (dienne/zaoczne), ich lokalizację oraz listę wymaganych przedmiotów maturalnych.

Platforma edukacyjna IBE KRK

Poprzez stronę można po zalogowaniu uzyskać dostęp do kursów online z zakresu Krajowej Ramy Kwalifikacji (KRK). Przykładowo można wziąć udział w kursie na temat metody portfolio, walidacji w systemie kwalifikacji czy efektów uczenia się. Szczególnie proces walidacji może być tematem bardzo aktualnym dla doradców do których mogą zgłaszać się klienci którzy będą chcieli potwierdzić swoje kwalifikacje uzyskane poza systemem formalnym.

PRZYKŁADOWE STRONY Z OFERTAMI PRACY

Osoby szukające informacji na temat ofert pracy i tworzenia dokumentów aplikacyjnych mogą odwiedzać poniższe strony. Na niektórych z nich jest również możliwość umieszczenia swojego CV, które będzie dostępne dla pracodawców.

- ▼ [Centralna Baza Ofert Pracy \(CBOP\)](#) – (można tu znaleźć także staże i praktyki w administracji rządowej)
- ▼ [www.gazetapraca.pl](#)
- ▼ [www.infopraca.pl](#)
- ▼ [www.pracuj.pl](#)

- v www.monsterpolska.pl/
- v <http://pl.jobrapido.com/>
- v [Biuletyn Informacji Publicznej](#)
- v [NGO](#)

Jeśli do doradcy zgłasza się osoba poszukująca zatrudnienia warto wskazać jej, strony branżowe z dziedziny, w której klient szuka pracy, jako bogate źródło wiedzy na temat oczekiwań pracodawców wobec przedstawicieli wykonujących daną profesję. Mogą się tam również pojawiać oferty pracy. Przykładowo osoby chcące pracować w stowarzyszeniu lub fundacji powinny zaglądać na stronę www.ngo.pl, która jest portalem organizacji pozarządowych, natomiast osoby pragnące podjąć pracę w administracji rządowej warto by przeglądały Biuletyn Informacji Publicznej (BIP). Analiza ofert pracy zamieszczone w portalach może z jednej strony służyć przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych a z drugiej - pomoc w formułowaniu celów i określaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej na jaką należy się zdecydować, by móc podjąć pracę na danym stanowisku. Jeśli klient doradcy chciałby się sprawniej poruszać po rynku pracy i być na nim aktywniejszy to warto, by doradca poruszył z nim kwestie związane z autoprezentacją, w tym również w sieci. Rekruterzy często przeglądają profile na portalach społecznościowych osób, które aplikują do ich firm. Są one bardzo bogatym źródłem informacji na temat tego, czym interesuje się dana osoba i jak spędza czas wolny. W sieci istnieją także portale pozwalające stworzyć swój profil zawodowy. Najpopularniejsze to www.goldenline.pl i www.linkedin.com.

Inne działania bibliotek pedagogicznych

Rozdział
6

W rozdziale tym przedstawione zostaną wybrane działania bibliotek pedagogicznych. Część z nich może mieć również odniesienie w stosunku do doradztwa zawodowego. Pole do pracy jest tu bardzo szerokie. Biblioteki mogą realizować przedsięwzięcia samodzielnie, korzystając jedynie ze swojego potencjału ale również w kooperatywie z innymi placówkami. Warto, by w tym celu wykorzystywać sieci współpracy i samokształcenia opisane w rozdziale czwartym. Dobrze, by oferta biblioteki pedagogicznej z zakresu poradnictwa zawodowego była czymś więcej niż zestawieniami bibliograficznymi z tego obszaru. Są one bardzo ważne, ale nie muszą być jedynymi działaniami w tej tematyce. Poniżej zaprezentowano wybrane pomysły zrealizowane przez biblioteki. Mogą stać się one inspiracją do podejmowania własnych działań w placówkach.

Biblioteki pedagogiczne często organizują szkolenia dla nauczycieli. Mogą być one prowadzone zarówno w formie stacjonarnej jak i online z wykorzystaniem platformy internetowej np. Moodle. Oprócz tematów, w których bibliotekarze mają niewątpliwie największą wiedzę, takich jak warsztat pracy nauczyciela bibliotekarza, wspomaganie biblioteki szkolnej czy wyszukiwanie i gromadzenie informacji warto, by w ofercie biblioteki znalazły się także szkolenia dotyczące obszaru doradztwa zawodowego. Wskazane było by osoby pracujące w bibliotekach pedagogicznych i dzielące się z nauczycielami swoją wiedzą podczas różnych, organizowanych w bibliotece aktywności, spojrzwały na nią również przez pryzmat doradztwa. Można to zrobić np. w przypadku tworzenia katalogów online czy wykorzystania platformy Moodle w pracy nauczyciela. Pra-

cownicy bibliotek pedagogicznych są najczęściej dobrze zaznajomieni z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi (TIK). Pożądane byłoby by i tą wiedzę przekazywać w kontekście możliwości wykorzystania jej w pracy doradcy. Dla osób realizujących zadania z zakresu doradztwa bardzo ważna jest umiejętność gromadzenia, aktualizacji i udostępnianie informacji (patrz rozdział drugi). Bibliotekarze są biegli w tym temacie i mogą być dla doradców niezastąpionym wsparciem. To od nich także można nauczyć się zasad tworzenia i udostępniania materiałów, także tych publikowanych w sieci. Jest to bardzo przydatna umiejętność w pracy doradcy. Musi on z jednej strony przygotowywać materiały dostosowane do różnych grup odbiorców (uczniów, rodziców, nauczycieli ect.) a z drugiej zadbać o reklamę swoich działań. To od doradcy zależy czy klienci będą go chętnie odwiedzać, czy będą wiedzieli o jego istnieniu w placówce i czy będą orientowali się w zakresie pomocy przez niego oferowanej. Biblioteki przykładowo mogą przygotować kurs, podczas którego uczestnicy dowiedzą się jak efektywnie wykorzystywać do promocji działań doradczych i prowadzenia lekcji darmowe narzędzia i aplikacje dostępne w Internecie. Nauczą się także tworzyć oryginalne materiały takie jak plakaty, infografiki, prezentacje czy inne multimedialne zasoby edukacyjne. W aspekcie przygotowywania materiałów istotne dla nauczycieli będą także kwestie związane z prawami autorskimi i możliwością wykorzystywania materiałów zamieszczonych w sieci na licencjach Creative Commons. Także szkolenia z budowania swojego wizerunku w sieci, często pomijanego a coraz bardziej istotnego w kwestii poszukiwania pracy (patrz rozdział piąty), mogą wejść do oferty biblioteki.

Słownik skrótów zastosowanych w publikacji

BIBE - Baza Informacji o Badaniach Edukacyjnych

CEBOP - Centralna Baza Ofert Pracy

CKE - Centralna Komisja Edukacyjna

CKZiU - Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego

DOZA - forum doradca zawodowy w Sieciach Wsparcia na platformie KOWEziU

ECAM - Elektroniczne Centrum Aktywizacji Młodzieży

ELGPN - European Lifelong Guidance Policy Network

Eurydice - Sieć Informacji o Edukacji w Europie

FRSE - Fundacja Rozwoju Systemów Edukacji

GUS - Główny Urząd Statystyczny

IAEVG - International Association for Educational and Vocational Guidance

IBE - Instytut Badań Edukacyjnych

KKZ - Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy

KOWEziU - Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji zawodowej i Ustawicznej

KRK - Krajowa Rama Kwalifikacji

LOQE - Learning Opportunities and Qualifications in Europe

MEN - Ministerstwo Edukacji Narodowej

MGDS - Metoda Gier Diagnostyczno-Symulacyjnych

MŁOKOZZ - Młodzieżowy kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych

MRPIPS - Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

OHP - Ochotnicze Hufce Pracy

ORE - Ośrodek Rozwoju Edukacji

ORPEG - Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą

PDN - Placówka Doskonalenia Nauczycieli

PPP - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PUP - Powiatowy Urząd Pracy

SPE - specjalne potrzeby edukacyjne

SW - Sieci Wsparcia KOWEziU

TIK - Technologie informacyjno-komunikacyjne

WSD - Wewnątrzszkolny System Doradztwa

WUP - Wojewódzki Urząd Pracy

Bibliografia i netografia

Biuletyn Informacji Publicznej
- www.bip.gov.pl (1.09.2015)

Centralna Baza Ofert Pracy
- www.oferty.praca.gov.pl (1.09.2015)

Centralna Komisja Egzaminacyjna
- www.cke.edu.pl (1.09.2015)

Doskonalenie w sieci
www.doskonaleniewsieci.pl (1.09.2015)

Edukator zawodowy
- www.edukator.koweziu.edu.pl (1.09.2015)

Elektroniczne Centrum Aktywizacji Młodzieży
- www.ecam.ohp.pl (1.09.2015)

ELGPN - www.elgpn.eu (1.09.2015)

Entuzjaści Edukacji - www.eduentuzjasci.pl
(1.09.2015)

Epale - www.epale.pl (1.09.2015)

European Commission - www.ec.europa.eu
(1.09.2015)

Eurodesk - www.eurodesk.pl (1.09.2015)

Eurodoradztwo Polska
- www.eurodoradztwo.praca.gov.pl (1.09.2015)

Euroguidance - www.euroguidance.pl
(1.09.2015)

Europass - www.europass.org.pl (1.09.2015)

Eurydice - www.eurydice.org.pl (1.09.2015)

Fundacja Rozwoju Systemów Edukacji
- www.frse.org.pl (1.09.2015)

Gazeta Praca www.gazetapraca.pl (1.09.2015)

Główny Urząd Statystyczny www.stat.gov.pl
(1.09.2015)

Info Praca www.infopraca.pl (1.09.2015)

Instytut Badań Edukacyjnych - www.ibe.edu.pl
(1.09.2015)

Jobrapido <http://pl.jobrapido.com/> (1.09.2015)

Klucz do Kariery www.kluczdokariery.pl
(1.09.2015)

Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawo-
dowej i Ustawicznej - www.koweziu.edu.pl
(1.09.2015)

Kwalifikacje po europejsku
- www.kwalifikacje.edu.pl (1.09.2015)

Małopolski Pociąg do Kariery
www.pociagdokariery.pl (1.09.2015)

Międzynarodowy zbiór metod z zakresu
doradztwa zawodowego w ujęciu grupowym
www.naviguide.net (1.09.2015)

Ministerstwo Edukacji Narodowej
- www.men.gov.pl (1.09.2015)

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
- www.mpips.gov.pl (1.09.2015)

Monster Polska www.monsterpolska.pl
(1.09.2015)

NGO- www.ngo.pl (1.09.2015)

Ochotnicze Hufce Pracy - www.ohp.pl
(1.09.2015)

Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą
[-www.orpeg.pl](http://www.orpeg.pl) (1.09.2015)

Platforma edukacyjna IBE KRK www.krk1.ibe.edu.pl (1.09.2015)

Platforma Moodle KOWEZiU
[-http://moodle.koweziu.edu.pl/](http://moodle.koweziu.edu.pl/)(1.09.2015)

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego www.oic.lublin.pl
(1.09.2015)

Portal doradztwo edukacyjno-zawodowe -
www.doradztwo.koweziu.edu.pl (1.09.2015)

Polski Instytut Facylitacji <http://www.facylitator.com/>(1.09.2015)

Pracuj.pl www.pracuj.pl (1.09.2015)

Rewers K., Dzielnicka E., *Diagnoza oświatowego systemu poradnictwa edukacyjno-zawodowego w Pomorskiem*, Badania i analizy, Warszawa 2008

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczególnych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. 2013 poz.369)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej

z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. 2001 nr 61 poz. 624 z późn. zm)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczególnych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz.U. 2013 poz.199)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2013 poz. 532)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczególnych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz.U. 2009 nr 50 poz. 400 z późn.zm.)

Scholaris - www.scholaris.pl (1.09.2015)

Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych RP www.sdsiz.pl (1.09.2015)

TalentGame - [Talent Game](http://TalentGame) (1.09.2015)

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 1991 nr 95 poz. 425 z późn.zm.)

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. 1982 nr 3 poz. 19 z późn.zm.)

Wortal publicznych służb zatrudnienia

www.psz.praca.gov.pl (1.09.2015)

Wybierz studia

- www.wybiezstudia.nauka.gov.pl (1.09.2015)

Wyszukiwarka zasobów ORE

- www.zasobyip2.ore.edu.pl

YouTube KOWEZiU

- www.youtube.com/user/koweziu (1.09.2015)

Zielona Linia - www.zielonalinia.gov.pl

(1.09.2015)

Zmiana profilu zawodowego <http://cpljobs.pl/zmiana-profilu-zawodowego/> (1.09.2015)

Obrazy na licencji CC0 wykorzystane w publikacji stan na 1.09.2015 r.

<https://pixabay.com/en/nice-apples-green-eating-healthy-214170/>

<https://stocksnap.io/photo/K1GVTNT1GJ>

<https://stocksnap.io/photo/1YE1LLNXGB>

<https://stocksnap.io/photo/K1GVTNT1GJ>

